Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Heiberg, Peter Andreas.
Titel | Title:	Beviis, at Herr K. L. Rahbek ikke besidder de fornødne Egenskaber enten til at være Recensent eller Oversætter, i Anledning af hans Recension over Eusebius m. m. samt hans Oversættelse af Figaros Giftermaal m. m.
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kiøbenhavn : trykt hos Johan Friderich Morthorst, 1787
Fysiske størrelse | Physical extent:	ix, 45 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at krediterе ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

Af P. A. Heiberg
45,-* 182.- 8°

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130024104320

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Beviis,

at

Herr K. L. Rahbek

ikke besidder de fornødne Egenskaber enten til at være Recensent eller Oversætter,

i Anledning af hans Recension over Eusebius m. m.

samt

hans Oversættelse af Figaros Giftermaal m. m.

Den Konst, som alle troer at kunne,
Den kan de fleste gierne meget slet.
Rahbek.

Kiøbenhavn, 1787.
trykt hos Johan Friderich Morthorst, boende i Pilestræde No. 11 Litr. B.

BIBLIOTHECA REGIA HAVNIENSIS

Forerindring.

For deres Skyld, hvis Regel det er: Audiatur & altera pars, og som ikke have læst Recensionen over Eusebius i de lærde Efterretninger for i Aar No. 33 S. 519, har jeg fundet det fornødent, at lade samme ordlydende aftrykke, saaledes, som den sammesteds befindes, hvorved Læseren vil sættes i Stand til at dømme, om jeg rigtig og redelig har documenteret mit Forsvar, eller jeg har benyttet mig af Hr. Rahbeks sædvanlige Recenseremaade. Her er Recensionen:

Eusebius, eller hvad Frugt man høster af Dyden i vore Tider, oversat af det Franske, trykt hos Holm. Kiøbenhavn, 1787, paa Sønnichsens Forlag, 178 S. i 8vo. Koster 36 ß.

Originalen, som vi have for os, er trykt 1785 hos M. M. Rey i Amsterdam, og er en Efterlignelse af Candide, hvis Tone i det Hele er meget vel truffen. Eusebius er et veltænkende og fattigt ungt Menneske, som

stræber, ved sin Flid og sine Kundskaber, at gjøre sin Lykke, men forgjeves; thi han forfølges, og mishandles overalt; saasnart han derimod gjør en slet Streg, strømme Fordelene ind til ham. Uagtet man kan anvende paa dette Skrivt, hvad der er sagt om Candide, at Forfatteren dynger Ulykker sammen, og endda betragter Dyngen selv igjennem et Forstørrelses Glas, morer det dog indtil de sidste Capitler, hvor Eusebius opdrager sin Søn og Datter, som han har avlet med en elskværdig Kone, (thi saaledes viser Slutterkonen sig især i hendes Elendighed,) til de allernedrigste og skarnagtigste Skabninger. Ikke at tale om, at det er en Umuelighed, at Eusebius, der ei allene har følt Dydens uadskillelige Belønning, (see S. 63 og 67), men endog Lasternes Nag (S. 36, 39, 102, ja vel endog 149,) skulde kunne anse den Lastefuldes Lykke for Lykke; saa er det fuldkommen umoralsk, og vederstyggeligt, at tænke sig en Fader, der med Overlæg forfører sine Børn, og der dør rolig med den græsselige Bespottelse: „At Himlen, siden den taaler det onde System, Menneskene har indrettet, vist vil tilgive ham denne Opdragelse."

Oversættelsen, som synes ved første Øiekast læselig og god, er en af de allerskjø-

des-

deslöseste, vi have forefundet. Den vrimler af Sprogfeil, som paa den forunderligste Maade contrastere med den Sprogkundskab, og den Kjerlighed til Originalen, som fremskinner i det øvrige. Saaledes staaer strax paa første Side: „en Mand, som Folk af høi Adel vilde undsee sig ved at møde paa Gaden." Se trouver, skal være at gaae med paa Gaden; thi hvor kan det være en Skam at møde nogen? Følsom bruges allevegne for sensible; det Ord har tabt sin gode Betydning. „Greven reiste paa Jagt" ikke Dansk. S. 12 lykkelige Naturgaver, les plus heureuses. S. 15 Eusebius torrede lidt af sig det Skarn, han var besmurt med; en slem Construction. Samme Side staaer nedstige for nedstegen. S. 22 il s'assoupit „han stillede sig tilfreds, skulde hedde „han faldt i Søvn." Oversætteren synes at have været genegen til begge Dele. S. 23 „Hver Dag kom en Capuciner-Munk meget noiagtigen," paa Fransk: Capucin de l'étroite observance, s. S. Voix flutée en pibende Røst, det ene er en Roes, det andet en Last. S. 29 for det nye Testamente, l'ancien testament; og det følgende, pour les Saints de la nouvelle alliance udeladt. S. 30, Indiscretion, Tavshed. S. 40 tvende gange pecher avec la geoliere, synde mod Slutte-

rens Kone, i Stedet for med hende. Det er virkelig at synde grovelig mod sin Forfatter, især naar Sammenhængen viser det saa tydelig. S. S. „for øvrigt" neppe Dansk. S. 44 fut academicien er oversat ved „fik det akademiske Embede." En Pedel har ogsaa et akademisk Embede, men han er nok ikke Academicien. Panser des chevaux, at strigle Heste! Denne Feil er saa meget pudseerligere, siden Ordet panser længere henne er oversat rigtig. S. 49 „Og kan man faae sin Ære opreist ved en Forbrydelse? Det er kun en skammelig Gjerning, der vanærer den, der begaaer den." Af denne Labyrinth finder vist ingen ud, som ikke har Originalens Ledetraad; det skal hedde, „intet er Vanære, uden en skammelig Gjerning for sin Gjerningsmand. De Dumheder, der falde os i Hovedet" hedder paa Dansk „der falde os ind." En Oekonomist af første Skuffe! saadan taler ingen om sig selv. Raisonneur hedder ikke grundlærd; skiftesviis er nok ikke Dansk, — sed audi alia majora.

S. 61 tvende gange Courtisanne, en Hofdame! og om Overs. end ikke længere henne havde oversat det rigtig, kunde dog Holbergs Mad. la Fleche, Courtisanne have bragt ham paa det rette Spor. Entretenue er ingen

Sals-

Salsjomfrue, det er en Maitresse, en holdt Pige. Qui le traite de coquin! „der behandlede ham som en Kjeltring.“ Kjære! hvordan behandler De deres Forfatter? Fripon hedder ikke Slyngel; scelerat hedder ikke „Skjelm.“ Casser des tetes à coups de mousquet „at slaae Hoveder i Stykker med Musketten;“ skulde det ikke være bedre, at skyde dem i Stykker? Qu'ils alloient regarder, hedder „som de gik,“ ikke „som de ville gaae.“ At gjøre Borgere, hedder det ikke, men at sige dem. S. 116 finde vi et heelt Comma tilsat uden Nødvendighed; derimod sattes S. 118 efter, „de lade ikke mere deres Undersaatter myrde,“ de vigtige Ord „i ti Aar.“ Samme Side sattes et og, som aldeles forandrer Meningen. S. 123 forsvaret og erobret, kan man forsvare og erobre et Land? Ja saa! i Originalen staaer ou, forsvarer eller erobrer. „S. 127 Embedsmænd!“ Magistrats hedder Øvrighedspersoner, som virkelig her gjør en Forskjel. „Calas Familie, som paa saa uretfærdig en Maade blev sønderslidt,“ skal betyde „den uretfærdigen radbrækkede Calas's Familie.“ Samme Side findes dette Ord rompre ligesaa galt oversat ved at gjøre en Familie ulykkelig. Une Louve, en Løvinde. S. 147, Eusebius bad ham kjøbe det halve Oplag; her slipper han altsaa

got, thi i Originalen maae han kiøbe det hele. S. 149, Academic'en hedder ikke Professor. Hvorvidt imbecille hedder Dosmer, og for Dummerhoved, kan staae ved sit Værd. S. 158, tendre skjelmsk. S. 161 „faldt den lille Eusebius i Søvn" s'endormoit tout de bout. Dette bittre Tillæg sattes, at han stod, og faldt i Søvn. S. 167, Roseau, en liden Bæk! Jeg kan tænke, De har læst ruisseau. S. 170, Intriguant er ikke Kobler, og predit ikke lovede, men spaaede. S. 171, „en Bulgarers Hjerte, der havde lange Knebelsbarter;" det har ret været et løierligt Hjerte. Vi sagde før, at Oversætteren elskede sit Original, og vi kunne ikke troe andet, siden han saa ganske holder sig dens Forskrivt efterrettelig, S. 52, at man skal sige Journalister Grovheder, naar man mangler Grunde. I Følge denne Regel har han i en Note S. 165 f. vældelig skjenket i for os af denne Kilde, som synes undtommelig for ham. Han har beskyldt os for at dadle, uden at falde Læseren kjedsommelig med Beviser, og derfor have vi saa udførlig documenteret denne Recension, skjønt for Læserne kanskee den fierde Deel havde været overflødig, og skjønt vi ikke smigre os med at overbevise ham. At han siger for Ex., at man skal spadsere med Recensenterne, og holde dem frie paa alle

Trac-

Tracteerhuse, for at blive roest i de lærde Tidender, hører blant de lumpne Beskyldninger, som ingen Svar fortjene. Vor Trost er som Peters i Deserteuren af sønlig Kjerlighed, at alle brave Folk synes at have noget tilgode hos denne vakkre Herre, man see Noterne S. 136, 140, 159 og 169.

Det Hele sluttes med en satyrisk Tilegnelse til K. L. Rahbek, som han da andensteds maae takke for, om han finder det nødvendigt og anstændigt. A.

Havde ikke Hr. Rahbek i den foregaaende Recension over Eusebius sagt, at denne Oversættelse var een af de allerskiødesløseste han (thi det betyder nok hans vi) har forefundet; at den vrimlede af Sprogfeil m. m., da skulle Oversætteren af Eusebius aldrig have grebet Pennen, for at forsvare sig, siden den hele Recension tydelig viser, hvor yderlig forlegen Hr. Rahbek har været, for at finde Feil, og at han, for at bruge hans egne Ord med en liden Forandring, har sammendynget Bagateller, og endog betragtet Dyngen igiennem et Forstørrelses Glas. Havde Hr. R. været en Mand, der var sig selv bevidst ikke at have fortjent den ---- som han selv kalder den ---- satyriske Tilegnelse, og de forhadte Noter, da havde han tiet stille, og foragtet dem, hvilket de i sligt Tilfælde havde fortjent, og derved

ville

ville han i Publikums Øine have vundet lige saa meget, som han nu virkeligen har tabt, ved at vindicere sin Ære paa en saa elendig Maade. Det er altsaa blot de ovenanførte Udtryk, der har bevæget mig til at vise, at Hr. R. har debiteret en aabenbare Usandfærdighed, og at der iblant de nyeste danske Oversættelser findes i det mindste een langt mere skiødeslos, og vrimlende af Sprogfeil, end Eusebius, og denne Oversættelse er ---- Hr. Rs. egen Oversættelse af Figaros Giftermaal.

Men, vil man maaskee spørge, hvorfor angribe Hr. R. for denne Recension, da det er uvist, om han har skrevet samme? ---- Ganske rigtigt, det er noget, som først maa bevises, og ingen Ting er lettere; men til den Ende vil det være nødvendigt, at gaae lidet tilbage i Tiden, og korteligen meddele Læseren noget af Hr. Rs. Recensions-Historie.

Kuns faa Ting i den lærde og ulærde Verden har været saa mange Forandringer underkastede, som Hr. Rs. litterariske Firma. Snart har han skiult sig under et K.....K., snart under et K. R., og snart har han intet

Tegn

Tegn havt at udmerke sig med. Uagtet Hr. R. i mange Aar har skrevet Recensioner, og været Medlem af kritiske Selskaber, saa finder jeg dog ikke fornødent at gaae længere tilbage i Tiden, end til Aaret 1785, som er den Periode, hvor han brugte det Firma K.....k. Men at han ogsaa i den Tid har skrevet Recensioner uden at underskrive dem med noget Mærke, det finder man af No. 23 for samme Aar, hvor Hr. R., efter at have under sit da brugelige Bogemerke recenseret det niende Bind af Gyldendahls Comoedie-Samling, strax oven paa lader en lille bitte Bedømmelse over Iversens Samling af Poesier saa polisk smutte ud i Verden, uden at være sin Fader bekiendt. Naar Recensenten strax i Begyndelsen af samme udlader sig med følgende: „Af Aarsager, som de fleste af vore Læsere kunne sige sig selv, ville vi blot nævne de Stykker i Samlingen, som ere komne fra denne, sc. Rahbeks, Haand;" saa viser denne af Hr. R. paa adskillige Steder, og saa ofte igientagne Parenthesis, at ingen anden end han kan være Forfatter til denne Recension; thi hvad Aarsag skulle vel hans Venner og Medrecensentere kunde have til ikke at bedømme hans Arbeider, da han uden mindste Skrupel

pel bedømmer deres? Og hvad skulle vel Publikum kunde falde paa at dømme af denne Parenthes, uden at Hr. R. var Forfatter af Recensionen? Jeg i det mindste kan ingen anden rimelig Gisning drage derudaf; og jeg gad nok vide, hvem der kunde finde en rimeligere. Ikke at tale om, at det er Hr. R. umueligt at skrive 10 Linier, uden at man kan kiende ham; deels paa den Færdighed, han, som en Zoilus, i endeel Aar i dette Fag har erhvervet sig; deels ogsaa paa de utallige Anecdoter og smaa Historier, som han i saadan Overflødighed sælger sine Læsere, at hans prosaiske Arbeider med megen Rigtighed kan kaldes et Vademecum für lustige Leute.

Dog alligevel kan Hr. R. ikke holde sig længere, end til den næstfølgende Side, hvor han nævner to Romancer af Göthe, som han selv har oversat, og det — man høre hans eget stolte Udtryk, og tilgive ham, om man kan, — „saaledes som een Digter oversætter en anden." Længere ned paa samme Side siger han: „Den følgende Vise af Hr. Rahbek indgyder alvorlig Glæde." S. 360 i samme Recension staaer: „Ligesom Hr. B. i dette Stykke har sat Læserens

Ind-

Indbildningskraft i Bevægelse, saa har Hr. Rahbek i det følgende, som kaldes det samme paa en anden Maade, søgt at tale til Hiertet. Af de fire Linier:

„Naar ædel Graad hun ofrer Brodres Nød,
„Da er hun, som en Engel fra det Høie,
„Saa var, da Eva Dodens Æble brød,
„Jthuriel! dit taareblændte Øie,

„indeholde især de to sidste et originalt og frapperende Træk." Kjere Hr. R. —— tillad mig at bruge deres egne Ord i Recensionen over Eusebius! — „saadan taler ingen om sig selv." At Hr. R. desuden ved alle Leiligheder giver sig selv Navn af Digter, er ret lsierligt; det er et Navn, som man maa være meget sparsom med at uddele til andre; og Hr. R. veed meget vel, at der udfordres andet til at naae Laurbærkrandsen, end at skrive nogle Drikkeviser og Liigvers, i det mindste fordrede man mere i gamle Dage; men jeg kan troe det gaaer nu desverre, som i Horatii Tider, da han klager:

Nunc satis est dixisse: ego mira poemata, pango,
Occupet extremum scabies! mihi turpe relinqui est.

Samme

Samme Aar finder jeg, at han ved Recensionen over Stærkodder i No. 48 har forandret sit Firma til K. R., indtil dette endelig i Aaret 1786 igien forsvandt. I den Sted gjordes Publikum opmerksom paa en nye Recensent, som havde valgt et λ til sit Krigsnavn, — saaledes har man kaldet Hr. Riegelsens π — men endnu formodede ingen, at Hr. R. skiulte sig under denne Forklædning, i hvor meget Stilen end lignede hans, førend man endelig i No. 46 samme Aar fandt Recensionen over Orpheus, og siden i Aar Kritiken over Julius af Tarent, betegnede med dette Mærke. Disse to Recensioner har Hr. R. selv altid erkiendt for sine, følgeligen vindiceret det Bogstav λ, som sin retmæssige Eiendom, og altsaa fritaget mig fra at beskyldes, for at fornærme ham, naar jeg med dette nærværende ene og allene henvender mig til ham.

Lsierligt var det om eet, alt for almindelig bekiendt, Byerygte skulle være sandt, at det Kiøbenhavnske Recensent-Selskab skulle nu nyelig have fundet fornødent at giøre en Lov, at ingen af dem for Eftertiden maatte have Tilladelse at recensere sine egne Skrifter.

Et

Et Rygte, som jeg for Hr. Rs. Æres Skyld ville ønske var usandfærdigt, siden det virkeligen synes at bestyrke en ligeledes alt for almindelig Mistanke, at Hr. R. selv skulle være den, der har bedømmet hans egne prosaiske Forsøg, Skuespillerbrevene, Minerva med mere, og at det er ham, der har sagt i No. 25 for 1786, S. 398: „Maaskee vil man undres over, at vi ikke her nævne vor Rahbek. Kan man vel tænke sig fortræffeligere Efterligning af Horatius, end den ꝛc. ꝛc. Men just denne uforbederlige Efterlignelse gior os betænksomme i at raade ham oftere at prøve sin Lykke. Et Digter, som han, bør intet skrive, med mindre han i det mindste kan ligne sig selv, m. m.“ At denne Mistanke hviler paa Hr. R., derfor kan han takke sig selv, da man veed, at han troer sig ene og allene at have forpagtet Kritiken over alt, hvad som kaldes den skiønne Litteratur, og siden mine ovenanførte Beviser synes temmelig godt at bestyrke Mistankens Rigtighed.

Denne er altsaa en væsentlig Omstændighed, som gior Hr. R. aldeles uduelig til det virkeligen svære Recensent-Embede; thi

hvad Redelighed kan man vente af en Mand, der kan fornedre sig til at kagle over sine egne Æg, som Hønen i Fabelen. Dog ville jeg gierne undskylde dette, som en menneskelig Skrøbelighed, dersom han ikke endnu manglede adskillige ligesaa uundværlige Requisiter, hvorved hans Domme blive saa skieve, og for det meste saa grundfalske, at al hans konstige Indklædning ikke er i Stand til at bedrage en tænkende Læsere.

Dersom Upartiskhed er en Dyd, saa bliver det vel en unægtelig Sandhed, at den hos enhver Dommere, det være sig en politisk eller litteraire, er aldeles uundværlig. De borgerlige Love statuere haanlige Straffe for den Dommer, som skader sin Næste enten paa Ære eller Velfærd, ved forsætlig at domme ham imod sin Overbeviisning; og mon ikke den Mand, som uretfærdigen søger at skille andre ved deres litteraire Agtelse, selv fortiener at miste sin? Jeg mener ufeilbarligen jo; og at Hr. R., der i disse Tider har villet opkaste sig til Smagens Dictator, ofte har giort sig skyldig i at domme vrangelig imod sin Overbeviisning, det behøvede vel neppe at bestyrkes med Exempler, naar det ikke var en

fast

fast Regel, at intet bør i Controverser statueres uden Beviis.

Det ville være en forhadt Ting, og som ikke egentlig vedkommer Hovedsagen, om jeg her ville opregne, hvor ofte Hr. R. har givet den sunde Fornuft og gode Smag Øresigen, naar han har bedømmet sine Venners Arbeider; hvor ofte han, for at synes upartisk, har udpillet intet betydende Ting af deres Verker, og ladet betydelige Feil staae ubemærkede. Jeg forbigaaer dette, for kuns at vise, hvorledes han har giort sig Umage for at nedtrykke Skrifter, hvis Forfattere han har baaret personlig Avind til. Blant mange af dem nævner jeg blot: Een Dags Læsning af Olsen. Hvem kiender ikke de Stridigheder denne Bog opvækkede imellem Hr. R. og Professor Tode, en Mand, hvis sande ægte Vittighed og Smag jeg ikke behøver at udbasune, paa hvis Skuldre Hr. R. ofte har staaet, naar han har villet giøre sig noget høiere end han er, og hvis Vittigheds Værker vil trodse Tiden, lige saavel som de har trodset Hr. R., uagtet al hans Umage med at forringe deres Værd. Jeg tilstaaer det er mueligt, at T. kan have overspændt sin Roes, lige saavel som Hr.

R. har overspændt sin Dadel, og at en aldeles upartisk Dommer burde have holdt en Middelvei imellem dem begge; men hvad geraader meest til Ære, enten at rose eller laste overdrevent, og imod bedre Overbeviisning? Det første har dog som oftest en god og ædel Grund, naar derimod det sidste aldrig kan komme af andet, end af en sort Tænkemaade. Hvem kiender ikke Hr. Rs. uartige Sqvadronering imod Hr. Johan Nordahl Brun (*)? Kort, hvem kiender Hr. Rs. hele Recenseremaade, og tør enddog paastaae, at han er upartisk? og tør enddog sige, at han er skikket til at være Konstdommer?

Den sande Konstdommer maae være fast i sine Grundsætninger, intet sige eller skrive, om hvis Rigtighed han ikke er overbeviist; men endnu langt mindre lade sig af smaa og lumpne Bihensigter forlede til at imodsige sig selv. Han maa ikke sige, som Hr. R. i sine Skuespillerbreve S. 57: „Den fortreffe-

(*) Enten Hr. R. i den mellem dem opkomne Tvistighed har Ret eller ikke, hører ei til dette Sted; det har desuden en anden Pen udviklet. Jeg taler kuns om Hr. Rs. Uartigheder imod en Mand, som han dog bør ære.

treffelige Claudine af Villabella," ikke ved alle Leiligheder rose samme, og Forfatteren Göthe, og siden troe sig fornærmet og berettiget til lige saa meget at nedsætte Stykkets Værd, naar en Oversættelse deraf udkommer og antages, som ikke har ligget i hans Pult. Dette har Hr. R. giort i Minerva for Febr. 1787, S. 260. At bedømme, hvilken af hans Meninger er den rette, er ikke min Sag paa dette Sted; jeg vil kuns vise, hvorledes han kan modsige sig selv, og skulle han ville undskylde denne Contradiction med den, imellem begge yttrede Meninger, forløbne Tid, saa er det det samme, som om han ville sige: „Den gang jeg skrev Skuespillerbrevene var min Kritik saa sand og rigtig, at den blev tillagt den største blant de danske Konstdommere, og den første blant vore Skuespillere (*); ikke desmindre har jeg siden den Tid lært at tænke saa meget rigtigere, at jeg nu maa være et Orakel." Den sande Konstdommere vover ikke, som Hr. R. i Recensionen over Julius af Tarent (see lærde Efterretninger No. 4, 1787, S. 54)

(*) Disse ere Hr. Rs. egne Ord, som findes i Fortalen til Skuespillerbrevene S. VIII.

54) at vædde paa, at der i Originalen staaer Stimmung og ikke Stimme. Det skal virkelig fornøie mig, om Hr. R. har vundet sit Væddemaal. Jeg har lige saa lidet som han seet Originalen; men jeg har ligesaa stor Grund paa min Side til at troe, at der staaer Stimme, som han har til at paastaae det modsatte. Hr. R., som Recensent, kan i det mindste ikke undskyldes, naar han dadler uden at være overbeviist om Rigtigheden af sin Kritik. Maatte dette dog være en Lærdom for Hr. R., ikke herefter at recensere Oversættelser, uden at have Originalen ved Haanden. Men ved at bedømme Skrifter og Personer, saaledes som han hidindtil har været vant dertil, bliver han ikke engang en fuldkommen Kritikus efter sin egen Definition i Skuespillerørevene S. 76; thi han bliver agtet af ingen, frygtet af faa, men hadet af alle.

Jeg sagde oven for: ved at bedomme Skrifter og Personer. — Men har Hr. R. ogsaa vrangelig bedømmet Personer? — Ja, det vil ikke falde mig meget vanskeligt at bevise, og, — hvilket endnu mere vil sætte hans Kritik i sit fulde Lys, — i hans egen Yndlings-Videnskab, i Skuespillerkonsten. Man

læse

læse hans Dom i Minerva 1785, andet Bind, S. 397 over Skuespiller Ibsen, som Debutant; og siden i det andet Bind for 1786, S. 782 om Frydendahl, og neppe troer jeg, at nogen vil sige andet, end at begge disse Hr. Rs. Domme ere skieve. Men det er hans Maade, som før er viist, at overdrive baade hvad han roser og hvad han laster. Havde han holdt en Middelvei, ikke roset Ibsen for Figur og Anstand, hvilket han upaatvivleligen mangler (*), og ikke søgt at qvæle Frydendahls Lyst, viist begges Feil, som en upartisk Konstdommer, og opmuntret dem begge til at danne sig efter de Mønstre, som de har omkring sig; og overalt intet andet sagt, end den skiære Sandhed, da ville alle tænkende Mennesker have været enige med ham. — Hvem i Publikum mon der gives, som eier Magen til den Maalestok, hvormed han maaler Jomfru Aaslews og Mad. Siersteds Fortieneſter (**).

(*) Hvem som har seet Hr. Ibsen sidst i Datum in blanco, vil nok være enig med mig heri, da han i dette Stykke giorde en ganske elendig Figur, men mangler dog ikke Anlæg til at blive brugbar, og med Tiden ganske taalelig.

(**) See Minerva 1785, andet Bind, S. 396, 1787, første Bind S. 263, Fortalen til Figaros Giftermaal, og flere Steder.

Jeg har det Haab, at den første ikke ved Hr. Rs. overdrevne Roes skal lade sig forføre til Stolthed; men stedse anvende den Flittighed, hvormed Hr. R. altid caractiserer hende, til med Tiden at fortiene Publikums Yndest, samt Hr. Rs. og andre Skjønneres Berømmelse; og jeg ønsker, at den sidste ikke ved en for tidlig Dadel vil lade sig nedtrykke, men snarere arbeide paa, om mueligt, at opnaae det, hendes Kappelyst upaatvivleligen værdige, Mønster, vores fortiente Mad. Gielstrup. For Mad. Siersted bør det uden Tvivl tillige være en Opmuntring, at en Mand, som Professor Tode, har ogsaa yttret sine Tanker om hendes første Prøve, og at disse Tanker ere, som de næsten sædvanligen ere, Hr. Rs. aldeles modsatte.

Men om nu ogsaa en Recensent var fri for alle de oven anførte Feil, og havde alle de Egenskaber, som jeg i det foregaaende har sagt at være uadskillelige fra den sande Konstdommer, saa bliver der dog endnu en Egenskab tilbage, som enhver ved første Øiekast letteligen vil see, ikke kan undværes af en Recensent, — den nemlig, at forstaae hvad man bedømmer. Og her bliver Hr. R. mig et

virke-

virkeligt Problema. Jeg har intet paa dette Sted med hans Originalitet at bestille, det er kuns hans Duelighed, som Oversætter og Recensent af Oversættelser, jeg her nødes til at kalde i Tvivl.

Jeg tilstaaer, at hans Recension over Eusebius sætter mig virkelig i nogen Forlegenhed, for at redde hans Ære. Enten maa jeg beskylde ham for at have imod al Overbeviisning, og modvilligen af blot en indgroet Dadlesyge lukket Øinene for de soleklareste Sandheder, eller og maa jeg fremstille ham, som en Mand, der skriver hen i Vind og Veir, uden at vide hvad han skriver, eller forstaae det han skriver om. Det første Tilfælde var at skildre ham alt for sort, og da kunde jeg, ved at sammenligne alle hans Recensioner, sige om ham næsten med hans egne Ord: at denne vakkre Herre virkelig har noget tilgode hos alle brave Folk. Men nei! jeg vil heller ansee ham fra den anden Side, og skrive alle hans Feil og Anstød imod den sunde Sands og den litteraire Redelighed, paa hans Uvidenheds Regning, og herpaa haaber jeg at anføre saa mange haandgribelige Beviser, at de, der tillige med mig, hidindtil har

troet Hr. R. at være Oversætter- og Recensent-Embedet voxen, skal undres over, hvorledes de kan have havt den Godhed saa længe at beholde en vrang Mening. — Og nu til Recensionen over Eusebius.

Jeg vil da først holde mig til de aabenbare Urigtigheder i Recensionen, førend jeg taler om det, hvor han kunde synes at have nogen Ret paa sin Side. Saaledes laster han, at jeg skal have oversat S. 22: il s'assoupit ved: han stillede sig tilfreds, istedenfor: han faldt i Søvn. Enten maa her være en Trykfeil, eller og har De digtet paa dette Sted; thi de omtvistede Ord findes tilforladelig ikke paa S. 22, hverken i Deres eller min Oversættelse, hverken i Deres eller min Original. Maaskee de ere allene blevne til for at faae anbragt det følgende: Oversætteren synes at have været genegen til begge Dele. Formodentlig skal dette Indfald være en Dosis attisk Salt; men jeg er overbeviist om, at ingen kan smage det, uden de, som Hr. R. selv behager at stoppe det i Munden paa. Skal det være et Epigram, da er det ligesaa flaut, som alle dets Brødre i det blaae Bibliothek, og som Yndlings Arien, Thisbes Afskedssang i den unge Darby. Videre

Videre S. 40: tvende gange pecher avec la geoliere, synde mod Slutterens Kone, isteden for med hende. Dette er virkelig at synde grovelig imod sin Forfatter, sær (*) naar Sammenhængen viser det saa tydelig. — Min gode Hr. R.! her maa De, sandt for Herren, have deres egen Vittighed tilbage. Det er virkelig at synde grovelig imod sin Forfatter, naar man ikke vil lukke sine Øine op, og see, at Trykfeils-Listen retter denne Feil. Og denne Liste er trykt paa det sidste Ark, altsaa førend Bogen blev bekiendtgiort. — Smager Pillen? —

Flere Skiønheder. — Panser des chevaux, at strigle Heste! Denne Feil er saa meget pudseerligere, siden Ordet panser længere henne er oversat rigtig. — Men er de gal, Hr. R.? maatte jeg nok her spørge. Hvorledes ville de have dette Sted anderledes oversat? Maaskee saaledes? I begriber let, at der er stor Forskiel paa at forbinde Heste, — thi det er ellers Bemærkelsen af Ordet

(*) Er det Dansk Hr. R.? bør det ikke hede især?

Ordet panser, — og at opdrage Børn (*). — I Sandhed en herlig Oversættelse, der ikke engang var Hr. R. værdig. Men er det dog vel tilgiveligt, at den der laster et Ord i en Oversættelse af det Fransk, som urigtig oversat, ikke, førend han skriver saadant Vaas, som dette nærværende af Hr. R., i Forveien efterseer Ordet i Dictionnaire de l'Academie Françoise? Havde de giort det, saa havde de fundet, at der staaer Panser, quand il se dit d'un cheval, signifie auſſi: L'etriller, le broſſer, le nettoyer, og da ville De ikke have bundet Publikum en saadan pudseerlig Dumhed og Usandfærdighed paa Ermet. Kan De, efter slig en Recension endnu ikke føle, at det kan være en Skam at møde nogen paa Gaden, som De siger i Begyndelsen af Deres Snak? Jeg i det mindste føler det nu paa Deres Vegne stærkere, end jeg før har følt det.

Havde

(*) Stedet findes S. 47 i Oversættelsen. Overhovedet vil man finde, at Hr. R. har paa mangfoldige Steder i denne Recension, saavel som i andre, ikke dristet sig til at at anføre Pagina, formodentlig for at Læseren skal troe ham paa sine Ord, og ikke giøre sig Umage selv at eftersee Stederne.

Havde Hr. R. med den sande Agtpaagivenhed læst Oversættelsen af Eusebius, da ville han have befundet, at det aldrig har været Oversætterens Øiemed at levere en bogstavelig Oversættelse, men at udelade, tilsætte og forandre hist og her lidet, hvor han syntes det kunde behøves, eller i det mindste ikke skade. Han havde da ikke sagt, at S. 116 et heelt Komma var tilsat uden Nødvendighed. Det er den allersidste Linie paa Siden, man efterse Stedet selv, og dømme saa, om ikke den hele Linie endog bliver nødvendig. Han havde da ikke sagt, at hist og her et og andet var udeladt, som aldeles forandrer Meningen, men han havde viist Læseren, om der ved min Forseelse har indsneget sig nogen falsk Mening, eller nogen skiev Tanke, og det er Hr. R. ikke i Stand til (*). Han havde da ikke lastet, at jeg S. 147 lader Eusebius tilbyde

(*) Jeg undtager dog herfra den Feil, som enten ved Skiødesløshed, eller Trykfeil, eller ved begge Delene er indløbet S. 29, hvor l'ancien Testament er oversat ved det nye Testament. — Kiære Hr. R., vi ere jo alle Mennesker! Indiscretion, dette Ord laster De siden, at jeg har oversat det ved Taushed. Jeg veed meget vel, at det er netop det modsatte; men riv ikke Ord ud af deres Sammenhæng, Hr. R., da skal De see, at Meningen er rigtig truffet.

byde Menneskevennen, at kjøbe det halve Oplag af Lovtalen; thi han ville have fundet, at det sætter Menneskevennens Karakteer i et stærkere Lys, naar han bliver saa glad over sin Berømmelse, at han kjøber det hele Oplag i Steden for at han havde kundet slippe med det halve. Dog alligevel er dette en Tanke, som først er falden mig ind, efterat jeg læste Recensionen, og som meget vel kunde undskylde Forandringen; men mon Hr. Rahbek kan undskyldes, der forsætligviis, for at laste, tilsidesætter alle en Recensents Pligter, og lader som han ikke havde seet Fortegnelsen paa Trykfeilene, hvor denne netop er anmærket? Har nogen Dødelig fortjent en følelig Correx, da er det Dem, min Herre! — Han havde da ikke fundet det urigtigt, at jeg S. 61 tvende gange oversætter Courtisanne ved en Hofdame; thi han skulle have seet, at der i Forveien i samme Meninger er nævnet Natfrøkener og Salsjomfruer, og da at oversætte Courtisanne efter sin sande Bemærkelse, hvad ville det være andet, end en unødvendig Igientagelse, især, da min Oversættelse paa ingen Maade forderver Meningen. — Han ville da have seet, at jeg, ved at oversætte roseau med en liden Bæk, som om

der

der havde staaet ruisseau, virkelig ikke har giort min Autor nogen Skade, da Billedet uden Tvivl vinder mere ved at forestille Dyden, som en liden Bæk, der falder ud, og taber sig i Lasternes rasende Strøm, end ved at skildre den som et Siv i denne Strøm. Dog, lad enhver herom beholde sin Mening! meget gierne! kuns dette kan Hr. R. aldrig bevise, at Meningen efter min Oversættelse bliver urigtig.

Havde Hr. R. end videre forstaaet Fransk, saa havde han ikke kundet undre sig over, at jeg har oversat une louve ved en Løvinde, og ikke ved en Ulvinde (*), som rigtig nok er Ordets rette Bemærkelse; han ville da have seet, at der i Originalen staaer: il rugit comme la louve, a qui on vient d'arracher ses petits; og lettelig ville han have erfaret, at Originalen her er feilende; og at Ordet rugir bruges allene om Løver, og hurler om Ulve. Beviis derfor findes i Dictionnaire de l'Academie Françoise, hvor der staaer: Rugir, ce verbe ne se dit au propre que du cri du lion. Og videre: Hurler, il se dit d'un long cri, que font les loups & les chiens.

Hvem

(*) S. 143.

Hvem af os feiler nu, Hr. Rahbek? Og om de ikke eier Dictionnaire de l'Academie Françoiſe, ſaa bør de dog eie von Aphelens Dictionaire, naar de vil criticere Overſættelſer af det Franſke. Havde Hr. R. forſtaaet Franſk, ſaa havde han givet os en bedre Overſættelſe paa Ordet Academicien, ſaa havde han ſagt os et Navn paa Capucin de l'etroite obſervance, og hvad intriguant ſkal hedde, naar det ikke maae være en Kobbler (*). Han havde da ikke fortalt, at s'endormir tout de bout, var at ſtaae og falde i Søvn, med mindre han tillige havde ſagt, at det i Originalen er en Trykfeil, og at der bør ſtaae debout i eet, og ikke de bout i to Ord. Han havde da kaſtet op i von Aphelens Dictionnaire, og fundet, at caſſer er ikke at ſkyde, men at ſlaae i Stykker. —

Og havde Hr. R. endeligen forſtaaet Danſk, ſaa havde han læſt diſſe Ord: Det er kuns en ſkammelig Gierning, der vanærer den,

(*) Jeg har ikke kundet, og kan endnu ikke finde nogen bequemmere Overſættelſe af diſſe Ord, end den jeg har brugt. Kan Hr. R. ſige mig nogen bedre, da kan jeg forſikre ham, at jeg ikke ſkammer mig ved at lære enten af ham eller andre.

den, der begaaer den, rigtig, og ladet Tonen falde paa det allerførste Ord: Det; hvorved han havde fundet den rette Ledetraad til at finde ud af den formeente Labyrinth, uden at komme med sin egen Oversættelse, hvori de Ord, Gierning og Gierningsmand, staaer saa nær oven paa hinanden, at de virkelig skurrer fælt. — Han havde da ikke sagt, at entretenue er paa Dansk en holdt Pige, som tilforladelig er en afskyelig Dansk; men han ville været fornøiet med min Oversættelse, Salsjomfrue, som nok uden Tvivl er den rigtige.

Naar han for Resten ikke er fornøiet med min Oversættelse af Skieldsordene, coquin, fripon, scelerat, fot og imbecille, saa giver han derved virkelig sin Styrke i Skieldsord tilkiende. Jeg formoder derfor, ikke uden Grund, at vi snart fra Hr. Rs. Haand faaer at see et Lexicon paa Skieldsord, som ikke vil blive ukiærkommen i Nyboder og ved gammel Strand.

Hans øvrige Indvendinger imod Oversættelsen, troer jeg nu, at jeg frit kan og bør forbigaae, da de ere pure Bagateller, og, som

alle Læsere vil tilstaae mig, af ingen Betydenhed; og tiener allene til at vise, at Hr. R. har et endnu løierligere Hierte, end den Bulgarer, som han saa pudseerligen moerer sig med.

Efterat jeg altsaa har viist Hr. Rs. Dueligheed, som Konstdommer og Recensent, saa kommer jeg nu til den anden belovede Deel, nemlig at vise ham, som Oversættere, og da vil jeg mod Slutningen lade den skiønsomme Læsere selv dømme, om ikke Beaumarchais skjønne Datter er under hans Haand bleven ilde tilredt af Koparr, og om han ikke havde giort bedre i at lade Fortrydelsen over den Skifting (*), som paa Sonnichsens Forlag blev givet os, kjøles lidet førend han greb Pennen, for at give os en anden.

Det

(*) Da dette Navn, som han i Fortalen til Oversættelsen af den gale Dag giver den første, efter al rimelig Hermeneutik skal treffe Oversættelsen mere, end den urigtige Udgave af Originalen, saa tilbyder jeg mig, naar det maatte fordres, at vise, at Sønnichsens Oversætter har paa de fleste Steder bedre truffet Originalens Mening, og det naive Sprog, der er saa overmaade vigtig i Stykket, end Hr. Rahbek; men Hr. R. maa selv bekoste Trykningen.

Det geraader Hr. R. virkelig til Ære, at man dog kan see, at han selv har havt en Tvivl om dette sit Arbeide, saa aldeles uvis er han om hvad Navn han skal give det. Paa Titelbladet heder det en Oversættelse, under Dedicationen en Omarbeidelse, i Fortalen begge Dele. Jeg troer virkeligen, at et tredie Navn havde været det passeligste, nemlig Udarbeidelse; thi der er i Sandhed saa mange Skionheder arbeidet ud deraf, at saa mange smaa nydelige franske Polissonnerier forkastede, og ikke sielden omverlede med aabenbare danske Tvetydigheder, ja vel endog Grovheder, saa mange Noter og Anmerkninger udeladte (*), som rigtig nok de nu værende Skuespillere, paa et Par nær kan undvære, og selv tænke sig til, men dog altid med Tiden vil blive nødvendige for disses Efterkommere, at Beaumarchais vist ikke vil være ham megen Tak skyldig for hans Datters danske Opdragelse.

(*) Denne Paastand behøver jeg ikke at bevise. Læseren behage selv at eftersee, da skal han finde, at Udeladelsen af saavel unødværlige som unødværlige Noter begynde S. 1, og continuerer til S. 148 i Oversættelsen.

Beviser for min Paastand har jeg i saadan Overflødighed, at jeg ville falde Læseren kjedsommelig med at opregne en tiende Deel af de Steder, hvor Hr. R. enten har oversat aldeles urigtig, eller ikke nøie nok truffet Originalens Mening, og overalt ikke behandlet Stykket med den Varsomhed, hvormed man bør omgaaes et Mesterverk, og som han selv i sin Fortale udtrykkelig fordrer. Jeg vil kuns saa løselig anmerke, at han kalder Stykket ikke Figaros Bryllup, men Giftermaal, hvilket rigtig nok er den sande Bemærkelse af Ordet mariage; men da Bryllups-Ceremonien og ikke Giftermaalet er Hovedgienstanden for hele Stykket, og al Indviklingen beroer derpaa, saa troer jeg dog, at det havde været passeligere at kalde samme Figaros Bryllup, hvilket ogsaa Sønnichsens Oversætter har betænkt. Det, som endnu mere bestyrker min Mening, er, at Hr. R. selv engang har indseet dens Rigtighed, naar han i de lærde Efterretninger for Aar 1786, No. 7 taler om Oversættelsen af Beaumarchais Forsvar for Skuespillet den gale Dag. Hvorfor ikke, siger han, kalde det med sit rette Navn: Fortalen til Figaros Bryllup?

Men

Men hvem i al Verden skulle troe, at den allerførste Replique var galt oversat. Saaledes lyder den: Nitten Fod fra sex og tyve. I Originalen staaer: dix-neuf pieds sur vingt-six. Hvad Mening skal vi nu faae her udaf? og hvor kan Figaro paa dette Sted komme til at subtrahere? det begriber jeg ikke. Jeg ville have oversat saaledes: Nitten Fod lang, og sex og tyve Fod bred, og at Præpositionen sur bruges paa denne Maade, det kan jeg bevise med en Autoritet, som Hr. R. ikke kan forkaste, nemlig Raynal i hans Histoire philosophique & politique, Amsterd. 1773, hvor han Tom. 1. pag. 77 siger: l'isle de Ceylan, qui a 80 lieues de long sur 30 dans sa plus grande largeur. Og videre samme Tom. pag. 178: La premiere de ces deux isles a environ 60 lieues de long sur 15 ou 18 de large. Imidlertid skal jeg ikke være paastaaelig i min Mening, og gierne frafalde den, saasnart som Hr. R. viser antagelig Autoritet for sin Oversættelses Rigtighed, og udleder en rigtig og forstaaelig Mening af Repliqven; men, indtil dette skeer, maa han forlade mig om jeg paastaaer, at han ikke selv har forstaaet hvad han skrev.

Tinter er ikke floite S. 2, men trække paa Klokkestrengen. for ikke at igientage det Ord ringe. Tinter. faire sonner lentement une cloche &c. siger Dictionnaire de l'Academie françoise. — S. 3, for dine Fortienesters Skyld, pour les beaux yeux de ton merite, maa hede: dine glimrende Fortienester. — S. 5 er efter Susannes: Nei see, nei see, udeladt en Replique af Figaro: C'est que tu n'as pas d'idée de mon amour. Er det et Polissonnerie, eller har De ikke forstaaet den Hr. R.? — Strax efter siger Susanna: Naar vil du lade være at sladdre mig for om din Kjerlighed? Figaro svarer: Naar jeg kan vise dig den i Gjerningen. Mon dette ikke er at sætte en grovere Tvetydighed istedenfor Beaumarchais uendelig finere, hvor Susannes: fra Morgen til Aften, og Figaros: fra Aften til Morgen forøger Sprogets Naivetet paa det høieste. — Ibid. Mon ikke det Ord: Underambassadrice paa Fransk Ambassadrice de poche, hører net op til samme Slags af Hr. Rs. grove Tvetydigheder, især da Beaumarchais slet ingen har paa dette Sted? Kunne det ikke gierne hede lige frem: Lomme-Ambassadrice, eller Ambassadrice i Baghaand.

haand. — Ibid. Hvilket sødt Bytte? quelle douce reciprocité? bør hede som hos Sønnichsen: Giengieldelse. — S. 6: Og du Bazile! min Broder og Undermand! Aldrig har jeg vidst før, at Bazile og Figaro vare Brødre. Fripon mon cadet heder det i Originalen. Her har De ikke forstaaet det fine i Sproget Hr. R. Fripon mon aîné betyder du Mesterskielm, og følgelig fripon mon cadet, een der endnu ikke er saa snue til Skielmstykker; somom jeg ville sige: Fusker-skielm, et Ord, der vel endnu ikke er antaget, men som jeg troer ville giøre en god Virkning, især da alle Mennesker strax kan forstaae hvad det vil sige. — Ibid. beskuppe eens Lidenskaber, er neppe Dansk, donner le change aux passions, er, som den anden Oversætter kalder det: give dem en anden Vending. — Ibid. Du maa passe paa Tiden, journée skal nok være Dagen i Allusion til Stykkets Titel. — S. 7, alle Tider saa adstadig og saa seendrægtig, grave er ikke adstadig, og compassé langt mindre seendrægtig, bør nok hede: altid saa gravitetisk, og hvert Skridt saa afmaalt. — S. 8: som Hs. Excellence saa sagte ville have sin Fordeel af, bør hede: hvis Udfald Hs.

Excellence ville giore en Smule lystig. — S. 9. semillant er ikke indsmigrende, men vever. — S. 10. hun skal miste ham, staaer der ikke, men hun skal ikke faae ham. — Sammest. faae en Forskrivning god, er neppe Dansk, men, giore en Forskrivning gyldig. — Sammest. i en af Marcellines Repliqver udeladt: Ah! vous savez que je n'en (secrets) ai pour vous. Maaskee dette skal ogsaa være et Polissonnerie? — mere: forgieves tale Lidenskaber; saaledes oversætter han det Franske: un certain charme a beau nous attirer vers le plaisir, istedenfor: forgieves drager en vis Tryllekraft os hen til Fornoielsen. — Ibid. la femme la plus avanturée er ikke det dristigste, men det meest forsøgte Fruentimmer. — Ibid. considerée er neppe paa dette Sted agtet, men forstigtig. — Vrimler her ikke allerede ganske artig af Sprogfeil, som paa den forunderligste Maade contrastere med Hr. Rs. formeente Sprogkundskab, og den Kierlighed til Originalen, som fremskinner i det øvrige? og dog har jeg forbigaaet en utallig Hoben andre mere og mindre betydelige Feil. — Men videre S. 13: Jeg er ligesaa lidt bange for hendes (dine) Anlæg, som

jeg

jeg bryder mig om hendes (dine) Grovheder, je crains auſſi peu vos efforts, que je mepriſe vos outrages. Her maae det dog tillades mig at anmerke, at Beaumarchais Conſtruction er urigtig. — Sammeſt. Cherubin! hvad har du giort? maa nok hede: Cherubin! nu har du nok giort en dum Streg. — S. 14: hvad jeg er bange for hende! impoſant er ikke een, ſom jeg er bange for, men een, ſom opvækker Ærbødighed, det er det engelſke awful. Samme Feil findes S. 31. I Følge heraf maa Suſannes næſte Repliqve hede: det gior jeg ikke. — S. 15: (Cherubin (med Ild) exacté er paa Danſk med Værdighed, ſamme Feil findes S. 95. Men Hr. R. er meget for, at alting ſkal udtales med Ild, hvor ubetydelige end Ordene ere, f. Ex. det er min Fugl, var Doris's varme Tale. — Sammeſt. det Ord Kierlighed, hvorfor ikke: de Ord Kierlighed og Vellyſt, thi ſaa ſtaaer der i Originalen? De er ſandelig alt for modeſt, Ordet Vellyſt behøver De ikke at undſee ſig for. — S. 16: et tuſind paa Øret heder paa godt Danſk: Et tuſinde Øreſigen. — S. 18: denne deilige Ret. Hvad for en Kok har lavet den Hr. R.? ce droit charmant

maa hede paa Dansk: denne deilige Rettighed. — S. 19: som han er til, paa Fransk: des horreurs; jeg troer man gierne kan oversætte det, ved noget afskyeligt. Men det skal ventelig være en Omarbeidelse, og til Udarbeidelserne hører en af Baziles Repliqver strax i Forveien, som uden mindste Nødvendighed er arbeidet ud. — Side 21: Porte-manteau er ikke et Klædeskab. men en Klæderække. — Men jeg maae springe en Mængde over, naar jeg ikke skal blive for vidtløftig. S. 28: Greven tager hende ved Haanden, menton er ikke Haanden, men Hagen. — S. 31: Hvorfor det? Susanne! est que j'ai cet air-la? maa i Følge min Rettelse af den forrige Repliqve i Originalen hede: Har jeg da saadant Væsen? — S. 32: Fordi han ikke engang maa faae Lov. parce qu'il n'oserait pas seulement, heder paa Dansk: fordi han ikke engang tør vove. — Sed audi alia majora, siger Hr. Rahbek. — S. 34: pidske dem en Smule til Blods. Fy Hr. R., om De end ikke forstod det Franske, kunde De da ikke alligevel see, at det var grovt sagt om det smukke Kjøn, og Beaumarchais har alt for meget Levemaade dertil; han har aldrig sagt: fouetter au sang, men fouetter

le

le sang, og hvad det heder paa Dansk, det kan De lære af Sønnichsens Oversætter. — Sammest.: en Kones Ære, er det at oversætte une femme d'honneur? En anden ville have sagt: en Kone af Ære, eller maaskee bedre her: en Dame af Stand. — Det Ord Frue i den næste Replique er uanstændigt og næsviist i Figaros Mund, og bør hede: Deres Naade. For Resten maa jeg herved anmærke, at Hr. R. meget ofte titulerer en fornemme Herre med Deres Naade, isteden for naadige Herre. Exempler herpaa findes idelig saavel i Figaros Giftermaal, som i Skuespillet den Fortrolige. — S. 35: en stakkels Hare, som ikke kan mere, un lievre, qui n'en peut mais. Er det Oversættelse eller Omarbeidelse? Min kiere Herre! De oversætter saa afskyelig urigtigt, og vil enddog bedømme andres Sprogkundskab. Kast efter i Dictionnaire de l'Academie françoise, saa skal De finde at det maa hede: en Hare, som ikke har nogen Skyld deri, som ikke kan giøre noget derfor. — S. 36: et lille Speil, nei Hr. R., boëte a mouches er ikke et lille Speil, men en Skjønpletæske. — Sammest.: Deres Naade vil da ikke han skal komme sig. Atter en smuk Sprogfeil!

feil! Rechapper er ikke at komme sig, men at undgaae en Fare, gaae ustraffet bort. See det ofte anførte Dictionnaire. — S. 38: jeg skal sige dig alting dit Skarn. Her har De slet ikke forstaaet Meningen engang. Der staaer udtrykkelig: jeg skal sige alting, nemlig til Grevinden. — S. 42: gourmette er Kjendkjeden, og ikke Trændsen. — S. 43: fortære een med Øinene, e: elendig Dansk. — S. 45: stod til Hest, heller ikke Dansk, men heder: steeg til Hest. — S. 50: en heel stor Etage. Hvad skal Meningen være dermed? Enhver, som bruger Skjønsomhed, kan see, at denne Gallicismus bør oversættes: fra anden Etage. — Sammest.: kaste Fyldingen ind, er neppe Dansk, men støde den ind. — S. 55: være opofret til at forlades, og mistænkes, det havde klinget ulige bedre, om der havde staaet: være et Offer for Ligegyldighed og Jalousie, thi abandon betyder dog nok her Ligegyldighed. — S. 59: Naar Bridoison skal være Birkedommer, hvorfor kan da ikke Vasaller hede Bønder? — S. 62: der falder en Karl ned. Det er ikke for at critisere Hr. R., at jeg her anfører den ypperlige naive Forandring, som man skylder Hr. Kemp: der

dratter

Der bratter mig en Karl ned, sagde han. — Sammest. Men saadan til alle Tider, i Originalen staaer: Men drikke saadan uden at have det nødig. — Videre: den Forskiel der er paa os og Bæsterne, i Originalen staaer: paa os og de andre Bæster.

Dog det ville være et sandt herculisk Arbeide ganske at rense denne Augiæ Stald. Jeg vil altsaa haste til Enden af min Recension, og allene anføre nogle faa af de allerbetydeligste Feil, men lover at giennemgaae Stykket nøiere ved en anden Leilighed, ifald Hr. R., som ovenfor er sagt, skulle paa egen Bekostning forlange det. S. 64. Lin. 2. ce gringalet har Hr. R. ikke vidst at oversætte. Paa Dansk, den Springfyr. — S. 65. braconnier er ingen Skovtyv, men en Krybeskytte. — Presentez vous au tribunal, j'y rendrai justice a tout le monde. Hør engang! det skal hedde paa Dansk: For at faae den Sag des snarere afgiort, vil jeg strax lade Gaardsretten sætte. — S. 72. Om, isteden for dig eller en anden, jeg gik selv. En endnu galere Construction end den Hr. R. laster i Eusebius! — S. 90. En Blat! ah, nu veed jeg hvad det er. Der maae nok

heller,

heller ingen anden vide det end Bridoiſon; th neppe veed Hr. R. det ſelv. — S. 103. lad ham vente forgieves. Nei, ſe morfondre er ikke at vente forgieves, men at fryſe ſig fordervet. — S. 104. Jeg kan hende uden ad, hedder paa Danſk: Jeg kiender hende til Punkt og Prikke. — S. 116. En Orgelværks Væder! det Dyr maae være ligeſaa lsierligt ſom Bulgarerens Hierte. Hvorfor ikke Bælgetræder? — S. 124. er induſtrie overſat ved Fortieneſter. Nydeligt! — S. 129. finder paa Grevens Klæder, iſteden for føler; men jeg kan troe Ordene føle, og følſom har tabt deres gode Bemærkelſe. — S. 131. noget mere pirrende i hendes Opforſel. Forlad mig Hr. R. ſes manieres er paa Danſk hendes Lader. — Sammeſt. har Hr. R. udeladt, formodentlig fordi han ikke forſtod det, de ranimer, pour ainſi dire, le charme de leur poſſeſſion par celui de la varieté. Jeg overſætter det, for ikke at giøre ſom Hr. R., der ſiger at en Mening eller Ord er galt overſat, uden at overſætte ſamme rigtig, ſaaledes: og at oplive, for ſaa at ſige, Behageligheden af deres Beſiddelſe ved afvexlende Fornøielſer. — S. 134. er ſem Repliquer falſk Mynt tilſat

af

af Hr. R. isteden for ni ægte af Beaumarchais. — S. 135. er næsten heel igiennem urigtigt, og saa splitter galt oversat eller omarbeidet, at jeg undseer mig paa hans Vegne. Man maae tilgive mig, det blev alt for vidtløftigt her at vise alle Feilene og Urigtighederne. — Og nu da kuns en eeneste Anmærkning til, over Figaros Giftermaal, og saa manum de tabula. S. 142. siger Antonio til Greven: Der er Drollen tage mig et skionne Forraad; De har giort saa meget her i Egnen = = Hvorledes hænger disse to Meninger sammen? Af denne Labyrinth, siger Hr. R. i Recensionen over Eusebius, finder vist ingen ud, som ikke har Originalens Ledetraad; det skal hedde: Der er Drollen tage mig dog en god Giengieldelses Ret til, og De har ogsaa giort saa meget her i Egnen = = = = At providence aldrig betyder et Forraad, det burde Hr. R. vide som Oversættere; at det er Forsynet, der giengielder gode og onde Handlinger, det burde han vide, som Menneske; og at Antonio vil sige til Greven, at han nu endelig har faaet Løn som forskyldt for alle dem, som han har forført i sine Dage, og at hans egen Kone nu betaler ham med samme Mynt, det bør han indsee som Konstdommer, som

skion

skion Aand, som een, der gior Paastand paa at have Smag. Og, end videre, at netop dette, og intet andet, er Beaumarchais Mening med den anførte Replique, det erklærer Autor selv med ganske tydelige Ord i sin Fortale S. 18. (*), hvoraf sees, foruden Hr. Rs. Uvidenhed og Ukyndighed i Sproget, ogsaa den yderlige Skiødesløshed, hvormed han har behandlet et Værk som dette. Lad nu Hr. R., om han tør, nægte min Paastand, at

(*) Stedet er saa vigtigt, og sætter Hr. Rs. utilgivelige Skiødesløshed i saa klart et Lys, at jeg maae udskrive Ordene for dem, som ikke har Originalen ved Haanden: C'est qu'un Seigneur assez vicieux pour vouloir prostituer a ses caprices tout ce qui lui est subordonné, pour se jouer dans ses domaines, de la pudicité de toutes ses jeunes vassalles, doit finir comme celui-ci, par être la risée de ses valets. Et c'est ce que l'Auteur a très-fortement prononcé, lors qu'en fureur au cinquieme Acte, Almaviva, croyant confondre une femme infidelle, montre a son jardinier un cabinet, en lui criant: Entres-y toi, Antonio; conduis devant son juge, l'infame qui m'a deshonoré; & que celui-ci lui repond: Il y a, parguenne, une bonne Providence, vous en avez tant fait dans le pays, qu'il faut bien aussi qu'à votre tour - - - Dette er oversat, om just ikke aldeles rigtigt, dog uendelig bedre, end af R. i Schwarzes Lommebog for 1786, S. 186.

at netop han, og ingen anden, har leveret os Danske en Skifting, isteden for Beaumarchais skionne Datter. Da Sønnichsen leverede os sin Oversættelse, var den ægte Original endnu ikke at faae, og enhver, som kiender den, uagtet den ogsaa har Feil, og som giver sig den Umage, at eftersee Rigtigheden af mine ovenanførte Rettelser, vil uden Tvivl tilligemed mig beklage, at den ægte Udgave ikke hellere er faldet i hans Hænder, end i Hr. Rahbeks.

Siden Hr. R. ved Slutningen af sin Recension over Eusebius henter sin Trost fra et af sine egne Arbeider, fra Deserteuren af sonlig Kierlighed (*), saa maae jeg, af denne ellers ikke saa galt oversatte Komoedie, vise ham, hvor let det er at lasie og hudflette en Oversættelse, naar man vil bruge Hr. Rs. Glas til at see igiennem.

(*) Herved maae jeg dog anmærke, at det ikke er Peter, der trøster sig med de af Hr. R. anførte Ord, men Joseph Holbeck. En Feil, der, i hvor ubetydelig den end er, dog tiener til at vise, hvor yderlig skiødesløs denne Hr. Autor og Kriticus kan være.

Saaledes har han paa to Steder, S. 116 og 140. oversat schinden og die Haut über die Ohren ziehen, ved at slaae Folk, isteden for at slaae dem. Da Hr. R. ingen Fortegnelse har givet paa Trykfeilene, saa er jeg meget mere berettiget til at giøre mig lystig med disse Feil, end han med mit pecher avec la geoliere; det er jo dog kuns et eeneste Bogstav, der paa begge Steder giør Urigtigheden. S. 121. De har ogsaa levet længe, bør hedde: De har endnu ikke levet saa længe. S. 129. Saasnart jer Mand kommer; i Originalen staaer: Saasnart jer Mand bringer Brænde. — S. 137. Ikke ville laane ham Penge, maae hedde: ikke kunne laane ham Penge. — S. 140. For jeg troer ikke, skal være: og jeg troer ikke, hvilket giør Meningen rigtig. — S. S. at Fogden lyver for ham, bør hedde: naar Forvalteren lyver for ham; ellers bliver der ingen Mening. — S. 148. Spiis nu, saa smager Vinen endnu bedre oven paa Maden; er galt, og maae oversættes: Spiis! nu vil Maden smage endnu bedre, sc. oven paa Vinen. — S. 156. er i en Note nogle Ord tilsadt uden Nødvendighed. Derimod er i den første Replique af Holbeck Søn S.

199. de vigtige Ord: „bare jeg ikke bliver endnu haardere straffet,“ udeladte. Punks sidste Replique S. 132. og Holbeck Søns første S. 133., ere splinter nye og fabriquerede af Hr. R. uden den allermindste Nødvendighed (*). S. 201. er ogsaa en heel Deel tilsadt i Holbeck Faders og Grethes Repliquer, hvilket hører til de Omarbeidelser, som Hr. R. synes at være saadan Elsker af i sine egne Oversættelser, men som han slet ud ikke kan lide hos andre. Kiere! hvordan behandler De Deres Forfattere.

Endnu maatte det tillades mig at anføre kuns et Par Anmærkninger over Hr. Rs. Sprogkundskab. Naar han i sine Prosaiske Forsøg S. 20. siger, at de Ord: han er Patron, er en Wiensk Talemaade, der betyder det samme som: han er velkommen; saa skulle det meget forundre mig, om han ikke ogsaa heri feiler. Talemaaden er unægtelig taget af det Italienske, Siete padrone der betyder: De har at befale; som De behager, hvilken Talemaade man kan finde

(*) Min Udgave af Originalen er trykt i Franckfurt og Leipzig 1775. Kan Hr. R. legitimere sine Forandringer med en nyere Udgave skal det ikke fortryde mig.

næsten paa hver anden Side i Goldonis Komoedier. Dog! dette er kuns en Formodning, men en Vished er det, at han maae være temmelig svag i det græske Sprog, som jeg dog veed, at han gior Paastand paa at have læst med Smag, naar han i de lærde Efterretninger for 1785. No. 29. S. 461. i fire Ord — de eneste jeg erindrer mig at have seet af ham — kan sætte to utilgivelige Vildelser. Hans Styrke i det Latinske, vil jeg med det første blive i Stand til at erfare, da jeg er underrettet om, at vi kan vente os fra hans Haand en Afhandling de usu nauseæ in poësi & artibus ingenii. Skulde Hr. R. af det ovenanførte være bleven overtydet om sin urigtige Kritik og Kræsenhed, da troer jeg det ikke ville være skadeligt at berigtige Titelen ved at sætte det eneste Ord justæ til.

Man kan tilgive en Mand, at han er en maadelig Forfatter, eller en slet Oversætter; men naar denne samme Mand opkaster sig til Kritikus, og hudflætter andre for saadanne Feil, som han selv har begaaet baade i større Overflødighed og grovere, da er han, ifald han ellers har noget Navn i den lærde Verden, i Stand til at giøre Litteraturen,

og

og den gode Smag i det Land, hvor man troer ham, en ubodelig Skade, især naar det treffer sig, som her er vist med Hr. R., at hans Domme endog ere skieve og urigtige; og da troer jeg, at det vil være ham og det Almindelige særdeles gavnligt, om nogen vil paatage sig med Eftertryk at prædike det gyldne nosce teipsum for ham. Dette har jeg herved strøbt at giøre, og jeg giør mig en Ære af min Hensigt, i det Haab, at Hr. R. herefter vil blive forsigtigere i sine Domme, og beskednere i sin Daddel. Befriet fra Fordomme vil han ikke miskiende min Hensigt, og lettelig, ved at tænke paa sine egne Stridsskrifter, un' skylde om noget menneskeligt har blandet sig i dette nærværende, især da han dog heraf kan lære at kiende min Afskye for alle de Grovheder og Uartigheder, der har Personer og ikke Tingen til Formaal, og hvormed Hr. R. ikke sielden, til min og alle brave Folks Fortrydelse, er blevet angreben.

Jeg slutter med noget, som jeg har fundet i een ellers temmelig dum tydsk Bog, nemlig George Paul Hönns Betrugs-Lexicon, hvilket er saa godt og rigtigt, at det ikke for ofte kan blive indskierpet Hr. R.

og

og flere lige sindede Journalister: Journalisten betrügen, siger han, 1. Wenn sie aus Respekt gegen den Autorem an Büchern, welche von ihnen recensirt werden, dasjenige, was zu tadeln ist, nicht anmerken. 2. Wenn sie an Büchern derjenigen Gelehrten, welche in republica litteraria eine Figur machen, alles erheben, und das quandoque bonus dormitat Homerus auf die Seite setzen. 3. Wenn sie nach dem Affect der Liebe und des Hasses ihre Censuren abmeßen, und diejenige, deren Autoribus sie wohl wollen, bestens recommendiren, die aber, deren Verfaßer sie gehäßig sind, tadeln. 4. Wenn sie in ihren Censuren dem Autori allerhand paradoxe Meynungen andichten, und dazu einige Stellen aus ihren Schriften zusammen klauben, und ohne Connexion anführen. 5. Wenn sie nur die Verlagsbücher ihrer Freunde mit vielen Lobsprüchen recensiren, anderer Verlagsbücher aber, entweder gar nicht, oder doch mit schlechtem Lob gedenken. 6. Wenn sie ihre eigene Bücher recensiren, und dieselben als ohnentbehrlich der

gelehrten Welt bei aller Gelegenheit wissen anzupreisen.

Mittel dawider: Daß man die Journale oder Monatsschriften durch einen gelehrten und unpartheyischen Mann genau censuriren, und von unbilligen Anzüglichkeiten saubern laße.

P. S. Som en Feil i Eusebius maae anmærkes, at Hr. R. i Dedicationen er benævnt som Medudgiver af Lommebogen for Skuespilyndere for Aar 1786, hvilket maae rettes til 1787. Man har bestandig tilforn været vandt til at see samme i Begyndelsen af Aaret, hvorfore Publikums Længsel efter den, nu har overstiget de tre fierde Deele af sin største Høide. Skulde den kuns ikke henhøre til de mange Skrifter og Afhandlinger, som Hr. R. ved alle Leiligheder er raisonnabel nok til at love, men ikke ordholdende nok til at skienke os!

Ultimatum

til

Hr. K. L. Rahbek

fra

Oversætteren af Eusebius.

Om Gud haffver begaffuet nogen met høyere forstand end andre, da skal han icke strax prale, braske, rose oc berømme sig deraff, formeenendis at han haffuer Salomons vijsdom, eller Sybillernes klogskab, fortale, skamfutte, foracte oc forhaane en anden, oc holde hannem for en Mickel, Cuculoris eller Grydehund.

Heldvaderus.

Kiøbenhavn, 1787.

trykt hos Johan Friderich Morthorst, boende i Pileſtrade No. 11. Litr. B.

Det er besynderligt med Hr. Rahbek, saa ofte som han fremkommer i Publikum med noget, som han har en hemmelig Frygt for at være en Sottise, eller og naar han vil forsvare en begaaet Sottise med en dito, at han da idelig skyder Skylden paa sine Venner, som de der forfører ham til saadanne Skridt, ret som han var et Barn, der gik i Ledebaand, og ikke en Mand, der kunde handle selv efter eget Overlæg; en Omstændighed, som hans Venner ikke maae være ham megen Tak skyldig for, da det har al Anseelse af, at han paa en fiin Maade vil afvelte alle sine litteraire Forseelser paa dem.

Gierne tilstaaer jeg, at en Ven kan have raadet ham til at forsvare sig imod det første litteraire Product af Morthorst's Presse; men havde han viist denne Ven sit Svar, førend han lod det trykke, da er jeg vis paa, — om han ellers var en Ven, — at han ville have raadet ham at rive det i Stykker, eller dog at faae nogle grundige Anmærkninger først anbragte deri. Han har forbigaaet Hovedsagerne, angrebet de svageste Argumenter, og ladet de betydelige staae ubemærkede,

kede, klovet Ord, og — hvor intet andet var at holde ved — brugt Magtsprog, eller argumenteret med Skieldsord, som Biørnen i Storms Fabler med sine Lapper, hvilket sidste Argument dog er en heel Hoben frygteligere.

Naar jeg altsaa skriver dette nærværende, da er det ingenlunde for at nedrive Hr. Rs. Grunde; — thi hvor ingen Grunde ere, kan ingen nedrives; — men af en ganske anden Aarsag, som det følgende skal vise, og om jeg da med det samme tilføier nogle Anmærkninger over hans Svar, da skeer det blot af samme menneskekierlige Hiertelag, som kom ham til at male en Snees Sider fulde til de Fattiges Beste.

Naar Hr. R. med sin Vens Hr. Ribers Attest vil gotgiøre, at han ikke har recenseret sig selv, da kunde jeg besvare ham med det juridiske Axioma: Non facta probari nequeunt; men det behøves ikke; det er ikke egentligen Hovedsagen i vores Dispute; og, uden i mindste Maade at kalde Hr. Ribers Troeværdighed i Tvivl, maae jeg dog forsikre Hr. Rahbek, at jeg selv, naar jeg havde været hans Ven, aldrig ville have taget i Betænkning at hielpe ham ud af sin Forlegenhed med en saadan Attest, nemlig, vel at

mærke, i en Sag som denne, hvor jeg var vis paa, at min edelige Bekræftelse aldrig kunde blive fordret; saa denne Attest, i hvordan end Sammenhængen dermed maae være, aldrig kan geraade Hr. Ribers Hierte til den mindste Vanære, især, da jeg er overbeviist om, at han aldrig ville have meddeelt Hr. Rahbek en saadan Attest, saafremt jeg havde hentet mit Beviis fra Recensionen over Selskabs-Sangene, andet Hæfte, i No. 26 for Aar 1786, om hvilken jeg har samme Formodning, som om den anførte i No. 23 for 1785.

Hr. Rahbek har selv givet mig Vaaben i Hænder imod ham i denne Henseende, naar han S. 4 siger: De spørger nemlig først:c., og forbigaaer ganske hvad jeg har spurgt om for det andet, hvilket jeg dog holder for at være det vigtigste Spørgsmaal, nemlig: Hvad Publikum skulle domme om den anførte Parenthes, naar en anden end Hr. Rahbek selv havde skrevet Recensio-nen over Poesie-Samlingen. Havde han indhentet Hr. Ribers Erklæring herpaa, siden han endelig skal have skrevet Recensionen, saa havde han dog giort noget for at igiendrive mine Grunde. Men hvad har De nu udrettet M. H.? slet intet; min Sats staaer

lige

lige fast. Ikke at tale om, at Forfatteren af den ofte omtalte Recension synes ved den anførte Parenthes at have villet spille Giæk med Publikum, naar han siger, at han vil blot nævne Hr. Rahbeks Arbeider, og dog roser dem saa meget, som mueligt er.

Videre attesterer Hr. Riber S. 7: at Recensionerne af Minerva, Forsøgene, Poesie-Samlingerne ere fra tre forskiellige Medlemmer i Selskabet, og den over Brevene, indsendt, og ingen af Hr. Rahbek. Her kan man vel falde paa at spørge: Kiender da Hr. Riber Forfatterne til de Recensioner som indsendes, siden han kan attestere, at denne ikke er af Hr. Rahbek? Jeg vil langt fra ikke giøre Paastand paa, at Hr. Rahbek selv er Forfatter dertil, skiønt Rimeligheden er meget stor, at den Mand, der efter sin egen Tilstaaelse S. 5, og sikkerligen ikke blot for Spas, har fem gange leget Skiul med Publikum, ikke allene Anonym, men endog Pseudonym under et L., siden under et K.....k, derpaa med K. R., og endelig med et λ, ogsaa kunde være i Stand til den siette gang at skiule sig under et R—e—S, hvormed Recensionen over Skuespillerbrevene er betegnet, et Mærke, som aldrig enten før eller siden er seet i de

lærde Efterretninger, og hvilket uden Tvivl kan give Materie til videre Eftertanke; ligesom jeg ogsaa vil indstille til fornuftige Folks Bedømmelse, hvorledes det er mueligt, at et Selskab af Recensentere, der nødvendig maae være Venner, kan bedømme hinandens Arbeider uden en Smule Partiskhed, og om det ikke var klogere handlet, naar de aldeles afholdt sig derfra.

Saa længe altsaa det ovenanførte ikke nøiere bliver oplyst, troer jeg, at min Beskyldning endnu hviler paa Hr. Rahbek i sin fulde Styrke, og at Løgneren følgelig netop falder tilbage paa ham selv. Hertil kommer endnu, at Hr. Rahbek har erklæret mig, som den, der ved mine Noter i Eusebius skal have fornærmet det hele Corps kritique, hvoraf følger, at Hr. Riber, som Recensent, selv maae ansees som Part i Sagen, hvis Vidnesbyrd følgelig i denne Sag slet ikke kan gielde.

I Anledning af denne saa meget paaankede Note maae jeg da ogsaa anmærke følgende. Noten indeholder, ligesom Eusebius, en almindelig Satire, der skal gielde langt uden for Kiøbenhavns Porte over den hele recenserende Verden. Ligesom den Mand maatte være et Uhyre, der besad alle

de

de Feil, som Rahbek tillægger sine Idealer, saaledes maatte ogsaa den Recensent, der fuldkommen lignede mit Ideal, være et komplet Afskum. Nok, naar der hos een Recensent findes eet af disse Træk, et andet Lineament i den andens Ansigt o. s. v., hvilket jeg dog formoder. Lad kuns Hr. Rahbek, ja det hele nu værende Kiøbenhavnske Recensent-Selskab være ædle og stolte nok til ikke at lade sig forlede til Partiskhed ved et Traktement, eller andre ligesaa lumpne Bestikningsmaader! det er ikke Spørgsmaalet; men om det aldrig har skeet? om det aldrig kan skee? Alle Ting virker ikke eens hos alle; og mon der ikke gives det, der virker ligesaa stærk paa Hr. R. og andre af vores Recensentere, som en Bolle Punsch eller en Bouteille Viin paa mit Ideal? Hvad mener De? Hr. Rahbek!

Dette leder mig meget naturligen til at tale et Par Ord om Hr. Rs. uredelige Recenseremaade, hvilken han ikke har været i Stand til at fralægge sig. Hans fornærmelige Omgang med Forfatteren til een Dags Læsning ligger tydelig documenteret for Publikums Øine, jeg behøver altsaa blot at igientage mit Spørgsmaal: Bør Hr. Rahbek, der saa notorisk er overbeviist om litteraire Uredelighed, staae til troende i sine Dom-

me för Eftertiden, om han endogsaa besad den Dyd — Gud forlade mig dette Ord paa dette Sted, — ikke at recensere sig selv? Og naar De M. H. end videre S. 8 og 9 vil paalyve mig den Forseelse at have ved en falsk Citation fremstillet Dem, som en skamlos Skryder, hvad maae da Publikum tænke om Dem, der usandfærdigen paastaaer at have fulgt Stiernens Henvisning, hvilken ganske tydeligen staaer midt i den anførte Mening, nemlig netop der, hvor deres Ord hører op? Og har jeg ikke i Forveien tydeligen nok erklæret, at Resten var en Commentaire? Staaer De nu ikke her M. H. med Deres uredelige Foregivende just i det samme beskiemmende Lys, hvori De har stræbt at vise mig, uden at det dog har lykkedes Dem?

S. 9 vil Hr. R. lære mig hvad det er at bedomme Personer. Kiere Herre! lad dog ikke Skoledrengene pege Fingre af Dem med al Deres Lærdom! at bedømme en Mands Figur er dog vel at bedømme hans Person, og ikke hans Talenter? Og her kommer jeg netop til det, hvorfore nærværende, ellers unødvendige, Forsvar er bleven til. Jeg skylder Hr. Ibsen den Erklæring, at jeg har bedømmet ham noget for haardt. Vist nok gjorde han ikke den Figur i Datum in blanko, som en Schwarz for

ham

ham har giort; men jeg har siden seet ham med megen Fornsielse som Lucas i Bondepigen ved Hoffet, og her troer jeg at han var i sit rette Fag; jeg har heller ingen Tvivl om, at han jo vil med Tiden komme til at giøre Lykke, naar han kuns ikke — hvilket er de flestes Ulykke — sættes paa det urette Sted. Hvad Jfr. Aaslew angaaer, da eier jeg netop samme Maalestok til at maale hendes Fortieneſter med, som Prof. Tode; han roser hendes Fremgang, det giør jeg ogsaa; men Hr. Rahbek fremstiller hende, som et fuldkomment Mønster; man eftersee selv de anførte Steder (*). For Resten er Hr. R. selv Skyld i at jeg, og — jeg vover at sige det, fordi det er Sandhed — den største og bedste Deel af Publikum, hidindtil har bedømmet saavel hende som Hr. Ibsen alt for strængt. Hans overdrevne Berømmelse, hvorfor vist ingen af dem vil være ham Tak skyldig, giorde os opmærksomme. Vi ventede at see den største Fuldkommenheds Grad, og, da vores Forventning slog feil, bleve vi meget naturligviis ikke det vaer hos dem, som vi ellers havde mærket, nemlig et got naturligt Anlæg til at blive det, som Hr. R. urigtigen paastaaer, at de allerede ere.

(*) Og end videre hvad Hr. R. siger om hende i et Brev til Hr. Rosing i Schwarzes Lommebog for Aar 1785, S. 189.

Hvad hans Forsvar for hans Recension over Eusebius angaaer, da har jeg derom kuns et Par Ord at tale, og henviser Læseren for Resten til hvad Holcroft siger, i sin nye Komedie Seduction: It seems strange, that your people, who have acquired a little Knowledge, always think they possess an infinite deal; while those, who are the best informed, appear continually conscious of wanting more. Jeg finder ikke fornødent at tilføie noget til mit forrige Forsvar for Eusebius, da den Deel af Læserne, som det er om at giøre at vide hvem af os der har Ret, let vil være i Stand til at skiønne derom efter vores fra begge Sider anførte Grunde. Kuns eet Sted hvor Hr. R. tydeligen sees at behøve Oplysning, vil jeg berøre: Han spørger S. 14. Hvor kan en Bæk vise sig midt i en Strøm? Hvor kan den opsluges af Bølgerne? Om et Siv derimod, siger Hr. R. videre, kan begge Deele siges. Falskt! m. H. aldeles falskt! Veed De da ikke, at alle Bække løbe til Søen og Strømmene? At de, naar de løber med nogenlunde Styrke, kan sees endog et godt Stykke ude i den Strøm, hvori de falder, indtil de endelig opsluges af samme Strøm? Dog det er ikke at forlange, at De

skulle

skulle vide det; De har seet saameget paa den blanke Maane i Deres Dage, at man ikke maae paastaae, at De skulle kiende hvad der skeer paa Jorden og lige for Deres Fødder. Ligeledes var det en ubillig Fordring, at De skulle vide, at et Siv ikke kan synke til Bunds. Men ved Hielp af en Lignelse kan jeg dog oplyse Dem om, hvorledes dette gaaer til: Et Skrift af en middelmaadig Værdie, som udkommer af en Mand, der enten er Deres Fiende, eller ikke Deres Ven, er som et Siv i Litteraturens Hav; det viser sig der, skiønt lidet og svagt, og flyder oven paa uden at synke; men nu kommer Hr. R. med sin Recension, hvilken han binder fast paa det svage Siv, som en Steen, for paa eengang at nedsænke det i Havets Dybhed. Her kommer det an paa om Steenen er saa lille og ubetydelig, at Sivet, til Trods for samme kan holde sig oven paa, eller det maae opsluges af Bølgerne, og synke med Stenen i en evig Forglemmelse.

Resten af hans Indvendinger imod Eusebius lader jeg Læseren selv dømme om, ved Hielp af sund Forstand, og mine tilforn anførte Argumenter, hvorved enhver vil være istand til at indsee, om det ikke er en aabenbare Usandfærdighed, hvad han S. 16. siger:

At

At han ikke har sagt andet end den strængeste Sandhed om et Menneske, der — som han selv troer — havde været saa overmaade, og, uden Tvivl — det er forsigtigt, at han sætter det i Tvivl — saa uforskyldt uartig imod ham.

Løierligt er det, at Hr. R. S. 16. udtrykkelig formener, at han har udelukkende Rettighed til at forhutle, omarbeide og forandre sine Forfattere, uden at gisre Publikum Regnskab derfor, hvilket han dog saa strængelig fordrer af andre. Han undskylder Forandringerne i Deserteuren af sønlig Kierlighed, og hans Efterladenhed med at anmelde dem, dermed at han ikke var i Landet, da Stykket blev trykt. Er det da trykket imod Deres Villie, hvorfor tager De da ikke Regres hos Vedkommende derfor? og hænger det ikke saaledes sammen, hvorfor har De da ikke anmeldt Forandringerne i en Fortale, hvori Deres udenlands Reise ikke kunde hindre Dem. Jeg har paastaaet at Deres Forandringer ere unødvendige, og De har ikke beviist at de vare nødvendige. Det er Deres Ord om min Forvovenhed i Henseende til Eusebius, og findes i Deres Svar S. 12.

Jeg har aldrig vidst, at der i de Ord indrettet til, ligger en Bemærkelse af Omarbei-

arbeidelse. Jeg har heller ikke dadlet Deres Omarbeidelser, men alleneste de Steder, hvor man tydelig seer, at De har villet oversætte, men ganske har forfeilet Authors Meening, hvor De har tillagt ham Dumheder, som han aldrig har været i Stand til at sige, og overalt behandlet saa vel ham, som det danske Publikum, hvis ærværdige Domstoel De altid er dristig nok til at indskyde Dem under, paa en Maade, som De aldrig vil kunde forsvare. De har ikke formaaet at fralægge Dem en eeneste af de grove Forseelser, som jeg har overbeviist Dem om i denne Oversættelse eller Omarbeidelse, thi ellers ville De aldrig have ladet denne Klik hvile paa Deres litteraire Reputation. Jeg har viist tydeligen og med uomstødelige Beviser, at De ved at oversætte Figaros Giftermaal, hverken har brugt Menneskeforstand eller nogen Ordbog, da De dog selv S. 15. siger, at det første er vel saa nødvendig for en Oversætter, som det sidste.

Og dog vover De S. 17. at spørge: Tor Forf. foreskrive mig, hvor jeg skal følge Originalen bogstavelig eller ikke? Jeg har samme Rettighed dertil, som De har til at chicanere mig med Bagateller, ret som om De opponerede mod en Magister-Disputats. Den, som gav Dem Rettighed til offentlig

sentlig at criticere mine og andres Arbeider, har ogsaa givet mig og enhver i Publikum Ret til ligesaa offentlig at bedømme Deres.

Men den største Uforskammenhed af Dem, er dog denne: at De S. 17. vover tydelig at erklære, at De har brugt en Mad. Preislers, Rosings, Biørns, Knudsens, en Jomfrue Aaslews, en Schwarzes, Rosings, Kemps og Gielstrups Mund til at giøre Deres Sottiser taalelige. I Sandhed, paa et Theater, der ikke er Kongeligt, som vores, ville disse ogsaa være Oversættelsens eneste Leidebrev, naar den, par hazard, skulle undgaae at udpibes.

Hr. Rs. Had til Hr. Sønnichsen vedkommer mig ikke, da jeg ikke er den fornærmede Oversætter af hans Udgave, følgelig angaaer den første Anecdot mig ikke heller; men hvad den sidste anbelanger, da maae jeg herom korteligen anføre følgende: At jeg i Følge Eusebii Forfatters Forskrift i Oversættelsen S. 163 og 164. var nødt til at sende Hr. R. et Exemplar af Bogen indbunden meget zirlig. Da jeg ikke vidste om Hr. R. havde noget adeligt Vaaben, som efter Eusebii Regel skulle der appliceres, saa lod jeg sætte paa Siderne noget der skal forestille — ikke, som han selv meener, en Harlekin med en Dolk — men en

romersk

romerſk Gladiator med ſit Sværd, i Alluſion til Hr. Rs. philologiſke Indſigter. Hvad kan jeg giøre for at han ikke ſeer rigtig? Han troer dog vel ikke, at hans egen Meening herom paſſer ſig bedre paa ham end min? I Henſeende til Svaret herpaa, ſom han har behaget at lade aftrykke, da er dette det eeneſte i vores heele Trætte, hvori jeg tilſtaaer at han har Ret. Jeg er endogſaa fuldkommen eenig med ham i den ſidſte Periode, hvor han yttrer ſig: at jeg kunde have en ikke ugrundet Frygt for, at hans Takſigelſer ſkulde falde mine Øren beſværlige. — Rigtig, Hr. R. Jeg kiender ſandelig heller ikke noget paa Deres hele Perſon, der kunde falde mine Øren beſværligt, uden netop Deres Stemme, hvilket er en Egenſkab, ſom jeg har tilfælles med alle dem der har et nogenlunde Gehør. Hvortil ogſaa kommer det uhyre Antal af ſøgte pointer og bons mots, hvormed de udſpækker deres daglige Tale, og ſom virkeligen ville ſaare mine Øren. Skulde De ellers have meent noget andet ved diſſe Ord, da vil jeg alleneſte lægge Dem paa Hierte hvad den Mand, af hvem jeg har laant mit Motto, nemlig Helduaderus i ſin Paranymphus nuptialis, allerede Aar 1617, men i en ganſke anden Henſeende har ſagt, og hvilket

De

De da ville behage at anvende paa Dem selv: Han skal vocte oc vare sig, at jo aldrig nogen, enten af hans Venner eller Wuenner skulle nogen tid faa at høre oc spørge at den ledige Dieffuel skulde faa saameget og stor Indgang met ham, at hand skulde giøre det saa grofft, at man skulde foraarsagis til, at sla paa Mundfeyle met Næffuepust, eller klaa hands Ryg, Arme oc Lænder met Hesselkæp oc wbrendt Aske. Icke heller lade sig finde paa Vesselbencken, som man forvesler Hug for Skændsord, ty hands vinding bliffuer i saa maade liden oc ringe, og staar intet at fortjene met saadan Kiøbmandskab, uden skam oc bluel, til met en blaa oc klappet Bag. —

Og hermed er mine Disputer med Herr N. fra min Side til Ende, med mindre han fra en anden Kant skulle opfordre mig, i hvilket Fald jeg forsikrer ham, at jeg altid skal være paa rede Hænder, for paa lovlig Maade, som han S. 18. behager at fordre, at forsvare mig imod hans fornærmelige Usandfærdigheder; hvilken Hr. Ns. Fordring for min Skyld bliver aldeles unsdvendig, og følgelig ikke behøvedes offentlig at blive bekiendtgiordt, med mindre Hr. N. har troet sig nødt til at lade den trykke til sin egen Eftertanke.

Svar
paa det første
litteraire Product
af
J. F. Morthorst's
Presse.

sic existimet
Responsum, non dictum esse, qvia læsit prior
TERENT.

Oversætteren af Eusebius har hos J. F. Morthorst udgivet et Skrivt under Titel: Beviis at K. L. Rahbek ikke besidder de fornødne Egenskaber, enten til at være Recensent eller Oversætter o. s. v.

Da jeg endnu bestandig er af min gamle Meening, at intet er mindre værdigt til at foredrages Publicum, end personlige Stridigheder, og det desuden er min faste Overbeviisning, at Publ. vurderer hvert enkelt Værk af mig og enhver anden Forfatter, Oversætter, eller Recensent, uden at lade sig paanode Vedkommendes Taxation over Skribentens Værd i Almindelighed, vilde jeg have ladet dette Stridsskrift blive ubesvaret, som saa mange andre, hvormed de seenere Tider have saa rigelig hiemsøgt mig. Men mine Venner foreholdt mig saa alvorlig og eftertrykkelig, at her tillige var sat i Rette paa min Redelighed og min Ære, og at Publicum med Grund kunde beskylde mig for Ringeagtelse mod dets ærværdige Domstoel, hvis jeg ikke fralagde mig de Beskyldninger, som for denne vare giorte imod mig; at jeg omsider følte mig nødsaget til at bryde min sædvanlige Taushed, saa

tung den Tanke end falder mig, at min Agtelse, som ærlig Mand, ikke staaer fastere hos Publicum, end at jeg skal have fornøden at støtte den med Beviis mod hvert Puft af lognagtig Bagvaskelse. Min Flid, og min Retsindighed vare de tvende Egenskaber, jeg har vovet at tiltroe mig selv, og hvorpaa jeg har grundet mit Haab om mine Medborgeres Agtelse og Yndest; og naar begge disse endnu kaldes i Tvivl, eller nægtes, da har jeg hidindtil arbeidet forgieves, og har — jeg tilstaaer det — kun lidet Haab eller Opmuntring for Fremtiden.

For at bevise, at jeg har skreven Recensionen af Eusebius, (en Ting som jeg aldrig har havt i Sinde at nægte, siden jeg har sat det under, som jeg jo efter hans egen Tilstaaelse vedkiender mig) meddeler han Læserne en Beretning, som han kalder noget af min Recensions-Historie, og som jeg da nærmere maae oplyse, og documentere.

Naar han strax i Begyndelsen S. 3 siger, at jeg i mange Aar har skrevet Recensioner, og været Medlem af critiske Selskaber, maae jeg erindre, at jeg ikke har taget Deel i noget andet dansk critisk Skrift, end de nyeste kiøbenhavnske Efterretninger om lærde Sager, undtagen, at jeg har indsendt tre eller fire Recensioner til de fyenske litterariske Progresser i Aaret 1781. Dette anmærker jeg ikke for at giendrive denne Forfatter, hvis Udtrykke her ere saa ubestemte, at han kan udtyde dem som han vil, men fordi man har tillagt mig Æren for adskillige Recensioner i Litteraturjournalen, i hvilken der ikke er en eeneste Linie fra min Haand.

Men nu fortæller han med rene og tydelige Ord, at jeg i Aaret 1785 brugte det Firma K.....k, men paa samme Tid skrev Recensioner uden Mærke, hvilket man finder af No. 23 for samme Aar, hvor Hr. R. efter at have under sit da brugelige Boemærke recenseret det niende Bind af Gyldendals Comedie-Samling, strax oven paa lader en lille bitte Bedømmelse af Iversens Samling af Poesier smutte saa polidsk ud i Verden uden at være sin Fader bekiendt. Jeg læser

dette

dette Sted, og læser det atter for at see, om Forfatteren, ikke forsætligen har sat et uden Tvivl, et man siger, til sin Sikkerhed; eller bedækket sine Angreb bag et Bye-rygte, eller en Mistanke; men nei! hans Ord ere en reen og tydelig Assertion; og nu bliver han ved næsten tre fulde Sider, at declamere herover, overøser mig med de bitterste Bebreidelser, fordi jeg er roest deri, og forlanger min Tilladelse til at bruge mine egne Ord i Rec. af Eusebius: „saaledes taler ingen om sig selv!" Nei Hr. Forf saaledes taler ingen om sig selv, uden en stolt Nar, der tillige er en Skielm; men hvoraf beviser De, at jeg er det, at jeg her har handlet, som den, der er det? af Gisninger? af Udtydninger? — er det klogt at bygge saa grov en Beskyldning paa saa svage Grunde? og naar nu disse svigte, falder da ikke Beskyldningen tilbage paa Dem? men for at spare Dem al Umage med at bevise Deres Paastand, har jeg i denne Anledning forelagt Hr. Riber, Efterretningernes Samler, følgende tvende Spørgsmaale, til at besvare, saaledes som han, naar paafordres, drister sig til at vedstaae, og med sin Eed at bekræfte:

Først: Om jeg fra den Tiid af, Selskabet tillod mig at sætte Mærke under mine Recensioner, har ladet nogen indrykke, som intet Mærke er under? — hvilket han har besvaret med Nei, paa en eeneste nær, som der intet Mærke kunde staae under, da den hang sammen med en foregaaende Rec. af en anden Forfatter.

Dernæst: Om jeg har skreven Recensionen over den Iversenske Samling af Poesier for 1785, indrykket i No. 23 af de nyeste kiøbenhavnske Efterretninger om lærde Sager for samme Aar?

Svar: Nei; da samme Recension er af mig (Riber) selv.

Disse hans Svar, hvis Sandfærdighed Publicum vist ikke vil drage i Tvivl, med mindre De paa lovlig Maade paatale dem, friekiende mig aldeles, og bevise, at Deres Beskyldning er ikke allene ubeviislig, men endog aabenbar løgnagtig.

Ikke mere for Deres Skyld, thi jeg er frietagen for at svare den overbeviiste Løgner, men for Publici, maae jeg dog endnu berøre tre eller fire Punkter af Deres tilførte i denne Anledning.

De spørger nemlig først: Hvad Aarsag skulle vel Rahbeks Venner og Medrecensentere kunde have til ikke at bedømme hans Arbeider, da han uden mindste Skrupel bedømmer deres? (in transitu maae jeg erindre, at jeg aldrig veed, at have bedømt nogen Medrecensents Arbeide) Hvad Aarsag spørger De? uden Tvivl den, at de ere mine Venner og Medrecensentere; thi hvad skulde de sige om mine Arbeider? idel Ondt! jeg formoder, at de ikke værdigede mig at være deres Medrecensent, hvis mine Arbeider vare saa fuldkommen forkastelige i deres Øine; at fortie, hvad de troede godt deri, og blot anføre det Onde, var forsætlig at mishandle mig, og nedsætte mit Værd i Publici Øine; og at sige deres Hiertens Meening? dette er skeet i Rec. over Minerva, Forsøgene, og Brevene; men man see selv, med hvilke Følger; det var derfor altid min Bøn til dem, at de stedse vilde anmelde mine Arbeider, men aldeles ikke bedømme dem, saaledes, si licet exemplis in parvo grandibus uti! som Lessings Fabler ere anmeldte i de berlinske Litteraturbreve, hvis Medarbeider han var. Imidlertid har samme Betænkelighed giort, deels at mine Arbeider saa seent ere blevne recenserede, og deels at adskillige, hvori jeg har Deel, aldeles ikke ere recenserede, f. Ex. de 24 sidste Hæfter af Minerva, de sidste Bind af Bibliotheket for det smukke Kiøn, min Oversættelse af Figaros Giftermaal, og, par Compagnie, ogsaa Sønnichsens, hvilken Handlemaade strider lidt mod det, De paadigter os i Noten til Eusebius: „at man (for at nedtrykke en Oversættelse) forfærdiger en anden af samme Skrift, som roses i de lærde Tidender, det forstaaer sig, siden den er giort af et flagellum generis eruditi; paa hvilken Deres Beskyldning jeg overalt opfordrer Dem til at fremlægge noget eeneste Exempel!

Yder-

Ydermere seer Forfatteren selv, at det ikke bliver af den paaberaabte Recension han kan bevise, at jeg giver mig Navnet Digter; jeg kan have drømt om at blive det, men jeg troer ikke at være det, eller at kunde sættes ved Siden af mine Venner, Storm, Pram, og Thaarup. Jeg tør i den Fald beraabe mig paa Stykket om de danske Digteres Understøttelse i Minerva 1 Aargangs 3 Hæfte, hvor jeg bestemt nok har erklæret mig at være ligesaa vanskelig i denne Henseende, som Forfatteren. Imidlertid maae jeg dog erindre, at det er ikke paa Grund af Qvantiteten, men Qvaliteten af mine poetiske Arbeider jeg ikke vover at drømme om Digternavn. Mange ældre og nyere Digtere have vundet Udødelighed ved meget færre Arbeider; men jeg føler for levende, hvor lidet det mens divinior, det os magna sonaturum, som jeg efter Horats antager for Digterens Særkiende, er blevet min Lod; og at jeg erkiender det, troer jeg min Frygtsomhed og Tilbageholdenhed i at forelægge Publicum mine poetiske Smaating kan bevidne.

Han fortæller nu Publicum den Sandhed, at jeg har forandret mit Mærke fra K.....k til K. N. og derpaa til λ. Den første Forandring havde sin Grund i en Anecdote fra den liturgiske Feide, som jeg ikke bør opripe, for ikke at krænke en Mand, der fornærmede mig formodentlig uden Hensigt. At jeg igien ombyttede K. N. med λ, troede jeg i det ringeste ikke at kunde fordres til Regnskab for af den, der ikke allene skriver anonym, men endog paa en vis Maade pseudonym, da han daterer Dedicationen til Eusebius fra Ballerup, hvor der med mit Vidende ikke findes mere end een Forfatter, nemlig en vis Carolus Adolphus Pegasus, uværdig Tingstud i Ballerup, og Riimsmed i Aabenraae; der i de reiserske Skriverier udgav en Tale, holden i Autors Forgemak. Imidlertid bestemtes jeg deels til denne Forandring af Mærke derved, at L virkelig er min allerførste Underskrift, som jeg maatte forlade, for ikke uden Hensigt at tilsnige mig Æren for adskillige elskværdige Poesier, som en af mine Venner udgav under dette Mærke; deels derved at K. N.,

som ere de sande Begyndelses Bogstaver af mit Navn, saa tydelig gave dette tilkiende, at det lod, som jeg maatte sætte en naturlig Priis paa mine Recensioner, siden jeg var saa omhyggelig for, at endog de meest fremmede i Litteraturen strax skulde erkiende dem for mine.

Jeg har fra det første Øieblik af, jeg tog Deel i de nyeste Efterretninger, stedse forlangt at sætte Mærke under mine Recensioner, men da i de første Aaringer ingen anden giorde det, vilde Selskabet ikke tillade mig det før 1783, da det havde bevilget andre det samme. Vel troede jeg ikke den Gang, at det skulde komme mig til saa god Nytte, siden jeg aldrig har troet slige Nødrigheder muelige, førend Erfarenhed viiste mig deres Virkelighed; imidlertid har jeg dog altid holdt for, at enhver burde kiende sig ved den Dom, han fremsatte om andre; og det er mærkeligt nok, at det til Løn for denne min Redelighed just skal ramme mig, at anklages, som uredelig.

Hvad det alt for bekiendte Øverygte angaaer, at Rec. Selskabet skulde nu nyelig have fundet fornødent at giøre en Lov, at ingen af dem for Eftertiden maatte have Tilladelse, at recensere deres egne Skrifter, da har jeg ligeledes i denne Henseende indhentet Hr. Ribers Erklæring, ved at giøre ham følgende Spørgsmaal:

Har det k. N. S. giort nogen Lov, at ingen af dem for Eftertiden maatte have Tilladelse, at recensere sine egne Skrifter? hvilket han har besvaret med: Nei! saa min alt for ædle Uven seer sit Ønske opfyldt, at samme er usandfærdigt, og altsaa ingenlunde kan bestyrke en ligeledes alt for almindelig Mistanke, at jeg selv skulde være den, der havde bedømt mine egne Forsøg, Skuespillerbreve, Minerva, m. m., og roest mig selv S. 398, No. 25, for 1786, i Recensionen af den hos Schultz udkomne Samling af Poesier, og for end ydermere at

beroelige ham i saa Henseende, har jeg ogsaa herom indhentet Hr. Ribers Erklæring, spørgende: Har jeg bedømt mine egne prosaiske Forsøg, Skuespilleerbreve, Minerva m. m., af mine egne Arbeider; og har jeg skreven Rec. over Poester, første og anden Samling, indrykket i No. 25 af disse Efterretninger for forrige Aar? hvilket han saaledes har besvaret: Recensionen af Minerva, Forsøgene, Poesiesamlingerne ere fra tre forskiellige Medlemmer i Selskabet, og den over Brevene, indsendt, og, efter mit Svar paa første Spørgsmaal, ingen af Dem; og kan til Forfatterens Overtydning Hr. Ribers egenhændige Erklæring over disse Spørgsmaal sees hos Bogtrykker Schultz, som udsælger disse Blade.

I øvrigt nyder jeg ved Forf. Hielp her en af Trykkefriehedens herligste Velgierninger, som overtyder mig om, at ikke allene det ærerørige Nidskrift ikke skader en Mands Ære halv saa meget, som en fiin, vel anlagt, vel udstrøet Bagvaskelse; men at det endog er en sand Velgierning imod ham, da det giver ham Anledning til at retfærdiggiøre sig; thi saa villige end efter Basiles Ord, Dagdriverne i en stor Bye ere til at løbe med den allerurimeligste Byesnak, saa vil dog efter de ved denne Leilighed fremlagte Erklæringer enhver strax erklære saavel hiint Byerygte, som hiin Mistanke, for løgnagtige Beskyldninger, og Bagvaskelser, ligesom den Forf. S. 3, 4 og 5 i sit eget Navn fremførte imod mig.

Da altsaa denne væsentlige Omstændighed, som skulle giøre mig aldeles uduelig til det virkeligen være Rec. Embede ikke allene bortfalder, men falder tilbage paa sin Opfinder; da jeg nu notorisk ikke har fornedret mig til at kagle over mine egne Øg; saa spørges: hvo af os tvende er nu den Mand, der uretfærdigen søger at skille den anden ikke allene ved sin literaire — men ved sin borgerlige Agtelse, og der altsaa fortiener at miste sin?

Han tager sig nu paa at godtgiøre min Uredelighed, og fremkommer først med noget ubeviist og ube-

vitsligt om min Partiskhed for mine Venner, og dernæst nogle Exempler paa samme mod mine Fiender; men da disse Exempler intet Beviis indeholde, har jeg ei fornøden at besvare dem, saa meget mere, da ustævnt bør være unævnt, og intet berettiger mig her til at sige tredie Mand Ubehageligheder for mit og Forf. Mellemværende. Dette var ogsaa Aarsagen, hvorfor jeg ei svarte paa, hvad en anden (hvis det ellers var en anden) skrev mod mig i Anledning af Herr Nordahl Brun; hvad jeg skrev mod hans Skrift, var et Offer, jeg troede at skylde Sandheden, og det, jeg ansaae for den gode Sag; min Tone var den Feides Tone, der overalt faldt lidt haard; men langt fra mig være det nu, blot til mit eget Forsvar, og uden mindste Fordeel for en Sag, der for længe siden er afgiort, at skrive eet Bogstav, der kunde være en Mand ubehageligt, for hvis litterariske Værd jeg altid har havt, og endog i det Skrift — vist den sandeste Agtelse, og hvis Tænkemaade jeg siden den Strid har lært at kiende fra den ærværdigste Side.

Men naar Forf. S. 10 og 11 siger, at Konstdommeren maae ikke af smaae og lumpne Bihensigter lade sig forlede til at modsige sig selv; og derpaa anfører, at jeg i mine Skuespillerbreve har sagt S. 57: den fortræffelige Claudine af Villabella! og siden troet mig fornærmet, og berettiget til at nedsætte dette Stykkes Værd, fordi en Overs. deraf udkommer, og antages, som ei har lagt i min Pult; hvilket jeg skal have giort i Minerva; da kan jeg tage Braadden fra den hele Beskyldning, ved at henvise til den tydske Udgave af Brevene, udkommen 1785, hvor denne Lovtale over Claudine er udslettet, uden Tvivl, fordi jeg ikke mere billigede den; og den Tid var dog ingen Oversættelse udkommen deraf. Dog er imod Sædvane her min Friesindelse ikke forbunden med Beskyldningens Tilbagefald paa Forfatteren, thi dette var han ikke forbunden til at vide; men naar han samme Side siger: at hvis jeg vilde undskylde denne Contradiction med den mellemlobne Tid, var det ligesom jeg vilde sige: „Den Gang jeg skrev Skuespillerbrevene, var min Critik saa sand og rigtig, at

den

den blev tillagt den største blandt de danske Konstdommere, og den første blandt vore Skuespillere; ikke desmindre har jeg siden den Tid lært at tænke saa meget rigtigere, at jeg nu maae være et Orakel!". naar man nu seer dette aftrykt som en Citation med anden Stiil, og ved at følge Stiernens Henvisning finder i Noten „disse ere Hr. Rahbeks egne Ord, som findes i Fortalen til Skuespillerbrevene S. 8" fremstilles jeg da ikke for Publicum, som en skamløs Skryder? men naar man nu i Fortalen læser: „Jeg skiulte mit Navn, for ikke at skade Arbeidet, og det (at blive ubekiendt) lykkedes mig langt over Formodning. Jeg har havt den Lykke, at de ere blevne tillagte den største blandt de danske Konstdommere, og den første blandt vore Skuespillere, og jeg smigrer mig med den Tanke, at den Varme for Dyd og Sandhed, som uden Tvivl er deres eeneste Fortieneste, var Aarsagen, at de blevne tillagte disse to Mænd, til hvis Kundskaber de for Resten saa lidet svare." Naar man veed, at det, jeg anfører, er et unægteligt Factum; naar min utrættelige Rettelse paa disse Breve, og den Misfornøielse jeg endog i den tydske Udgave yttrer dermed, bevidner, at min ydmyge Dom om dem var mit Hiertes Meening, og ikke krybende Compliment, saa M. H. staaer De der med Deres uredelige Udtog i samme Lys, hvori De viiste Dem S. 3 4 og 5.

Nu siger De S. 12, at jeg vrangelig bedømmer Skrifter og Personer; jeg gios ved den sidste Beskyldning, men beroeligedes igien ved at see, De herved kun forstod, at bedømme disses Skuespiller-Talenter. Ved at bedømme Personer forstaaes ellers at bedømme deres moralske Caracter, og Levnet, f. Ex. M. H., da De i Noten til Eusebius skrev: „at man skulde holde Recensenterne frie paa Trakteerhuse, for at roses af dem," da bedømte De Personer; og hvis De ikke beviiser denne Deres lumpne Beskyldning, da har De ikke allene falskelig, men endog logngtig bedømt dem.

At jeg anmeldte Mad. Siersteds, og Hr. Frydendahls Debut i Minerva efter min Overbeviisning, paalaae mig i Følge den Forpligtelse at anmælde dramatiske Nyheder, som jeg eengang har paataget mig; men de havde begge Grund til at besværge sig over mig, hvis jeg for at giendrive Dem, her skrev en ufordeelagtig Tøddel om disse tvende vor Sag aldeles uvedkommende Personer, og jeg handlede da næsten lige saa uforsvarlig, som De, da De har indvæltet Dem paa Hr. Ibsen, og beskyldt ham — og efter min og fleres Overbeviisning, aldeles uretfærdigen — for i Datum in Blanco at have giort en ganske elendig Figur. Og hvad er Jomfrue Aaslews Brøde mod Dem, undtagen at jeg har roest hende? De sporger mig, hvo der har Mage til den Maalestok, hvormed jeg maaler hendes Fortieneſter? Prof. Tode! M. H., den Mand, De saa gierne ved alle Leiligheder fremstiller mod mig; i Tillægget til No. 52 af hans Sundhedstidendes tredie Aargang, roser han hendes altid lige og heldige Fremgang paa den Bane, hvorpaa en Materna, en Thilo, en Bøtger, ere blevne saa store. Dette er uden Tvivl meer, end jeg nogentid har sagt om hende; for imidlertid at vise Dem, hvor villig jeg er til at modtage og nytte Deres Rettelser, hvor de have nogen Grund, vil jeg tilstaae, jeg havde giort bedre i at caracterisere hende med Genie, end med Flittighed, ikke som om hun jo besad denne i høi Grad; men fordi der i det mindste en Tid lang ærlig blev sørget for, hun ikke skulde give Prøver derpaa.

Nu kommer han da til min Rec. af Eusebius, og skiøndt jeg troer at kunne bevise, at hans Indvendinger ere saa urigtige, som han beskylder mine Anmærkninger for at være, har jeg dog slet ikke i Sinde, at tilskrive det enten Uvidenhed eller indgroet Dadlesyge, men en meget menneskeligere Grund, nemlig: en opbragt Autors Forbittrelse, og Vrede er sikkerlig ligesaa upaalidelig en critisk Observateur, som den efter Prof. Todes Ord, er en slet Kammerpige.

Jeg

Jeg har lastet: at han S. 22 har oversat: il s' assoupit ved , han beroeligede sig " i Stedet for „ han faldt i Søvn„ det findes ikke S. 22, siger han; altsaa nægter han ei, at det jo var Feil, om det fandtes? nu vel, det findes S. 20 L. 2.

Da han atter her kommer med Epigrammerne af det blaae Bibliothek (hvilket attiske Salt, i Stedet for at sige det almindelige danske Bibliothek, torde være vel saa flaut, som mit) maae jeg erindre, at jeg kun har giort et eeneste af dem alle.

At jeg har dadlet, at pecher avec la geoliere var oversat ved: at synde mod Slutterens Kone, er en Forseelse; ikke, fordi jo denne Oversættelse er urigtig; men fordi den er rettet paa Trykfeilslisten, som jeg burde have seet, og ikke er bleven vaer; denne Feil bliver altsaa hverken en Uvidenheds eller Uredelighedsfeil, men en gandske menneskelig Forseelse, som i det mindste den Forf. ikke kan bebreide mig, der dadler et Ord, og ikke seer, at der paa samme Side og samme Linie staaer noget, der ganske ophæver hans Daddel *).

Panser des chevaux „ at strigle Heste," dette er ogsaa dadlet i Rec.; og man læse Stedet i Sammenhæng, da vil man sikkert finde, det med Ret har stødt mig. „ Jeg giver min Kudsk (siger en Fader) 100 Rdlr., men J begriber let, der er stor Forskiel paa at strigle Heste, og at opdrage Børn!" vil den Mand giøre Nar af sig selv, da han vælger een af de ringeste blandt en Kudskes For-

*) F. Ex. Forf. siger, at jeg selv har havt en Tvivl om, hvad jeg skulde kalde min Omarbeidelse af Figaro: „thi under Dedic. hedder det en Omarbeidelse, paa Titelbladet en Oversættelse, og i Fortalen begge Dele;" men naar der nu paa Titelbladet staaer: „ oversat og indrettet til den danske Skuepladses Brug," tales der da ikke ogsaa om Omarbeidelsen? au! der rog af den Vittighed. Ydermere: „ han underretter mig S. 20 at Talemaaden, han er Patron, er tagen af det Italienske; dersom han ikke blot havde læst Noten, som han anforer, men ogsaa Texten, hvor Wahlheim kalder det: en vrien Italienskhed! havde han uden Tvivl spart denne Lærdom.

Forretninger til Modsætning? endog i Følge det Forfatteren anfører af Dict. de l' Ac. Franc. bør panser her oversættes ved rygte, passe.

Naar De i denne Anledning spørger mig, om jeg efter slig Rec. endnu ikke kan føle: at det kan være en Skam at møde nogen paa Gaden? maae jeg gandske ærlig svare: nei! Jeg har efter den Tid, ja endog efterat Hr. J. F. Morthorst udgav sit Boatrykkeries Førstegrøde, mødt mange Mennesker paa Gaden, og andensteds, jeg har vel endog mødt Dem selv, og jeg har ikke skamt mig? Hvad De har giort, veed jeg ikke! men det veed jeg, at De med dette Snak ikke har bevüist, at De rigtig havde oversat se trouver a la rue avec qvelqv'un, ved „at møde en paa Gaden", eller at denne Deres Oversættelse ikke gav en skiev Tanke.

De forlanger nu, M. H., at jeg, ved at læse Deres Oversættelse af Eusebius, skulde have befundet, at det ikke var Deres Hiemeed bogstavelig at oversætte, men at udelade, tilsætte og forandre lidt hist og her, hvor De syntes, det kunde behoves eller i det mindste ikke skade; og at jeg da skulde have undskyldt Deres Afvigelser fra Originalen paa denne Regning. Kiære Herre! hvor kan De forbinde mig til at giætte Deres Hiemeed! havde De dog bare enten i Dedicationen, eller i een af Deres Noter ladt et Bogstav falde derom; De kunde jo let have vendt det saadan, at De havde sagt mig, eller hvem De ellers syntes, en Grovhed med det samme: Og hvor kan De forlange, at jeg paa en blot Gisning skal holde Dem Deres Afvigelser tilgode, da De, uagtet jeg udtrykkelig erklærede, at jeg omarbeidede, og ikke oversatte, har chicaneret mig med den bogstavelige Fortolkning, som det kunde være en Notarial-Act. Jeg har sagt: at S. 116, et heelt Comma var tilsat uden Nødvendighed; og De har ikke bevüist, at det var nødvendigt.

Derimod har jeg ikke sagt „at hist og her eet og „andet var udeladt, som aldeles forandrer Meeningen;" men „at S. 118 et og er udeladt, som har denne

„Virk-

„Virkning." Vil De nu engang skiænke mig Trykfeilliften, siden De kan see feil af det, De i Deres eget Skrivt har anført, og som der findes udmærket med anden Tryk! (see Aftrykket af Rec. S. 5 L. 16) og at dette og er saa vigtigt skal Stedet bevise: „Hunnernes Konge," siger Deres Oversættelse, „der havde dræbt hundrede Mennesker mere end Stærenes Konge, som havde mistet 15000, var meget glad." „Hunnernes Konge," siger Originalen, „der havde dræbt 100 Mand mere end Stærenes, og der havde mistet 15000, var meget glad." Skulde dette ikke være noget gandske andet? skulde ikke Satiren i Originalen være mere commenteert? — Og naar Han opfordrer mig til at vise, at der ved Hans Forseelser har indsneget sig nogen skiæv Tanke, kan jeg ydermere henholde mig til samme Side af hans Oversættelse: Forfatteren taler om den trojanske Krig, og siger derpaa: „I vores Dage har Regenterne mere Menneskekiærlighed, de lader ikke mere deres Undersaatter myrde i ti Aar for et Fruentimmers Skyld af slet Opførsel; et eneste Feldttog, og 30000 Mennesker paa Valpladsen er nok til at hævne sig over en Pages Uforsigtighed." Dette i ti Aar glemmer Oversætteren ude, og paastaaer endda, der ikke kommer nogen skiæv Meening ud ved hans Forseelser! uagtet saavel hele Allusionen til det foregaaende, som Modsætningen til det følgende, aldeles forsvinder tillige med Sætningens historiske Sandhed.

Nu komme vi igien til den overseete Trykfeilliste, og her beskylder han mig endog for, at jeg forsætligvis lader, som jeg ikke havde seet den; nei, m. H., saa taabelig er jeg ikke, at jeg for et Øieblik Triumph skulde give Dem en saadan Prise i Hænderne, den eneste, De har. Ved den Støi, De gior over den Trykfeilliste, erindres jeg ellers om en fransk Parodie, hvor Soufleuren har begaaet samme Forseelse, som jeg, og Acteuren med disse Ord:

Pour t' apprendre autrefois a lire l' errata
Imbecille souffleur, corbleu, tu periras! stikker ham ihiel! — Jeg slipper altsaa dog naadig.

Han

Han paastaaer, at Meeningen rigtig er truffet, hvor han har oversat indiscretion ved Taushed! Lad os da see Stedet i Sammenhæng: „Den ærværdige Fader Lector frygtede for Eusebii Taushed." Skulde det virkelig være det samme, som: „Han frygtede, Eusebius skulde forraade ham?"

Jeg kan heller ikke endnu finde det rigtigt, at han tvende gange oversætter *Courtisanne* ved en Hofdame, uagtet der i Forveien i samme Meeninger er nævnet Natfrøkener og Salsjomfruer; jeg kan endnu ikke troe, at det paa ingen Maade forderver Meeningen, at man sætter en Hofdame i Stedet for en Skiøge; og især giør det mig ondt, at courtisan hedder en Hofmand! overtroiske Folk kunde saa let falde paa, Hukommelsen havde meere Deel i denne Feil, end Villien.

Jeg seer ligesaalidt, at man har Lov til at oversætte ruisseau ved en liden Bæk, som om der stod ruisseau; endskiondt jeg vel vil tilstaae, at Meeningen ved denne Oversættelse ikke egentlig bliver urigtig, thi der bliver snarere slet ingen Meening. Jeg vil afskrive Stedet. „Dersom Dyden viser sig midt i denne (Lasternes) Strøm, saa er den kun en liden Bæk, der snart opsluges af Bølgerne." Hvor kan en Bæk vise sig midt i en Strøm? Hvor kan den opsluges af Bølgerne? Om et Siv, som Forf. Lignelse er, kan derimod begge Deele siges.

Jeg tilstaaer gierne, at jeg ikke forstaaer saa meget Fransk, at jeg kan begribe, man skal oversætte louve ved Løvinde, sordi Dict. de l'Ac. franc. siger, at Ordet brøle ikke egentlig bruges uden om Løver; jeg vilde snarere slutte, at det her bruges uegentlig, som efter Dict. Udtryk vel undertiden maae skee, eller at Eusebii Forf. aldeeles ikke havde havt, eller raadspurgt dette Dict. ved dette Sted; overalt synes jeg, De skulde egentlig bevise, at *louve* nogentid, egentlig eller uegentlig, bruges for en Løvinde.

Imidlertid torde jeg vel prøve paa at give en bedre Oversættelse af *Academicien*, siige et Navn paa *Capucin de l'etroite obſervance*, og hvad *intriguant* hedder, naar det ikke maae være en Kobbler. Academicien vilde

vilde jeg kalde Medlem af et Academie; Capucin de l'etroite observance en Capuciner af den strikte Observants, et meget brugeligt Ordens Udtryk, som mange ville bekræfte, der kunne sige Overs., at det er meget forskiælligt fra at opfylde sine Pligter meget nøiagtigen; intrigunt vilde jeg kalde listig, trædsk, rænkefuld. Ydermeere troer jeg, at Deres Forf. vilde have mindre mod min Meening, at debou skulde være et Ord, og betyde noget, end mod Deres, at det var rigtig aftrykt, og betydede slet intet.

Om jeg ogsaa i Aphelens Dict. havde fundet, at casser var ikke at skyde, men at slaae i Stykker, vilde jeg dog ikke let have oversat casser des tetes a coups de mousqvet ved „at slaae Hoveder i Stykker med Musketen", da jeg altid har troet, at Menneskeforstand var vel saa fornøden for at oversætte, som nogen Ordbog.

Naar han ydermeere vil lære mig rigtig at læse den ubetydelige Periode: „det er kun en skammelig Gierning, der vanærer den, der begaaer den;" maae jeg benytte mig af Lessings Svar paa en ligesaadan Fordring: „Han forlanger, man, for at forstaae ham, skal besidde den Kunst at læse; men da denne Kunst ikke er saa almindelig, skulde han have forstaaet den Kunst at skrive. Og vee den slakkels Læsekunst, hvis dens vigtigste Forretning skal være, at oplyse Ordenes Meening."

Man skulde virkelig troe, at Forf., som han siger i Dedicationen til Eusebius, først i Fior havde forladt den latinske Skole i Horsens, siden han alvorligen meener, at en Salsjomfrue, og en fille entretenue er det samme; nei, M. H., en Salsjomfrue er omnibus amica; une fille entretenue er derimod et Fruentimmer, som en Vellystling holder til et Offer for hans Ryggesloshed, og af hvem han i Almindelighed fordrer strængere Troeskab, end af hans egen Kone. Heller ikke kan det Ord en holdt Pige her i Byen være uforstaaeligt, skiøndt det gamle danske Ord Grille egentlig udtrykker Tingen.

Hans uartige Vittighed i Anledning af Skiældsordene bevidner ikke utydelig, at mine Erindringer mod hans Oversættelse af de anførte, ikke have været ugrundede.

Han

Han paastaaer mine øvrige Indvendinger mod Oversættelsen at være pure Bagateller, og dette behøver jeg ikke at gjendrive, da han baade er kommen saa maadelig fra de Steder, han har vildet forsvare, og desuden har ladet min Rec. aftrykke, hvor da Læseren vil finde noget om calas om traiter quelq'un de coquin, om voix flutée o. a. m., som han vel ikke vil finde af saa gandske ingen Betydenhed.

Efter nu at have forsvaret, hvordan jeg har bedømt hans Oversættelse, troer jeg at skylde, ikke ham, men Publicum, Regnskab, hvorfor jeg har bedømt den. Allerede længe er for det meeste de søde Drømme om Gavnlighed forsvundne, som fristede mig til at paatage mig en Rec. virkelig tunge Arbeide; de ere forsvundne, som de øvrige Skygger, der lokkede mig ud paa Litteraturens slibrige Bane; men de Grovheder, Nederdrægtigheder, og Pøbelagtigheder, hvormed man har prøvet paa at kyse mig fra dette Arbeide, have havt den modsatte Virkning; tu ne cede malis, sed contra audentior ito! er mit gamle Valgsprog; og derfor har jeg giort mig til en Lov, med al muelig Friemodighed og uden Skaansel at sige mine Tanker om enhver Forf., der falder i min Lod, og der har stræbt at tilskrømme eller tilskiælde sig en gunstig Bedømmelse, og at giøre det saasnart mueligt. Jeg burde ikke vise den fra mig til en anden Rec., fordi jeg var fornærmet deri, thi det vare vi jo alle! Og skulde en Forfs. Uartighed blive hans Fribrev? o! hvor mange vilde da ikke for nærværende Tid sætte sig i Sikkerhed for Critiken! Af denne Aarsag recenseerte jeg Eusebius; og det glæder mig, at jeg har faaet Leilighed til at forelægge Publikum, at jeg ikke har sagt andet end den strængeste Sandhed om et Menneske, der havde været saa overmaade, og, uden Tvivl, saa uforskyldt uartig imod mig.

Den sidste Deel af hans Bevis gaaer ud paa, at jeg ogsaa kan oversætte urigtig, og giøre Forandringer uden at anmælde dem. Hvad Forandringerne i Deserteuren af sønlig Kierlighed angaaer, da troer jeg dem ikke unødvendige. At intet er sagt om dem i Overs., er ikke min Skyld,

da

da jeg ikke var her i Landet, da dette Stykke blev trykt. Anlangende Noten, om den af mig anførte Replik maae jeg erindre, at Repl. vel er Joseph Holbeks, men at det er en Trøst, han giver Pet r, og som altsaa bliver Peters Trøst. Hvad derimod Figaro angaaer, da maatte jeg uden Nødvendighed alt for meget forlænge dette mit Svar, hvis jeg skulde indlade mig med Forf. over hver Punkt. Jeg kunde beraabe mig paa, at et Skuespil ikke skrives for at læses, men for at høres, og altsaa forlange at bedømmes i en Mad. Preislers, Rosings, Biørns, Knudsens, en Jomfr. Aaslews, en Schwartzes, Rosings, Kemps og Gielstrups Mund! Jeg kan anføre Lessings Sætning: „at der til at oversætte et Skuespil godt, hører noget mere end bogstavelig Troskab, ja endog noget ganske andet.“ Jeg kan med Grund beraabe mig paa, at jeg har lovet en Omarbeidelse, og ikke en Oversættelse deraf; og tør Forf. da foreskrive mig, hvor jeg skal følge Originalen bogstavelig eller ikke? Jeg kan ydermeere erindre, at det var nødvendigt at forandre mange Steder, som i sig selv vare gandske uskyldige, men som kunde forklares som Polissonnerier, siden man saa ivrigen fulminerede mod dette Stykkes Moralitet; men, som sagt, jeg troer her ikke at være Stedet, og vil lade mig nøie med at erkiende, at Forf. tre Steder har ret; nemlig i Henseende til den første Replik, hvor han imidlertid kun gientager en fortygget Anmærkning; om Antonios Replik; hvilket jeg ligeledes selv har indseet fra det Øieblik af, jeg læste Fortalen, og som ved en Skiødesløshed ikke blev rettet i Trykningen, som Hr. Sønnichsen nødde Forlæggeren lidt at ile med. Det eeneste, jeg altsaa skylder ham Tak for, er det om den uskyldige Hare, hvilket jeg ogsaa skal nytte; og for at bevidne Forf. min Erkiendtlighed derfor, vil jeg igien oplyse ham, at le royaume des Emouchets er ikke Kongeriget Emouchet, men Høgenes Rige. De tvende Steder: jeg skal sige dig alting og Greven tager hende ved Haanden, ere Trykfeil, som Opførelsen, og de skrevne Roller kunne bevidne. Har jeg feilet paa fleere af de anførte Steder, da maae jeg tilstaae, jeg har feilet med

Overlæg, og fuldkommen vidst, hvad Hr. Forfatteren behager at fortælle mig. Men naar han giør sig vittig over, at jeg i min Fortale kalder Sønnichsens Oversættelse en Skiftring, maae jeg atter oplyse en falsk Citation, der kaster et forhadt Lys paa min Caracter. Her er Stedet. „Imidlertid — kom den urigtige Udgave af Figaros Brylup hertil, som solgtes i dyre Domme hos Clericour, og kort derpaa oversattes hos Sønnichsen; denne var sammenrapset ved at skrive efter paa Forestillingerne, hvad Skuespillerne sagde, og derfor mangle der, som jeg strax formodede, alle de Repliker, som jeg ved Forestillingen lagde Mærke til, enten bleve uforstaaelig sagte af de Spillende, eller overdøvede af den almindelige Latter; denne Skiftring, som blev givet os i Stedet for Beaumarchais skiønne Datter, opvakte min Fortrydelse, o. s. v." Hvor er nu den Hermeneutik, som kan udtyde dette paa Oversættelsen? M. H.! jeg har ikke læst, jeg har troet, ikke at burde læse Sønnichsens Oversættelse, før min var færdig, og jeg har ikke brudt mig om at læse den siden; jeg kunde altsaa intet Ondt sige om den; og om jeg havde læst den, var jeg hverken saa uforskammet eller saa ubesindig at dadle den. Hvad jeg derimod har sagt om Originalen, maae den lovlige Udgaves Anmældelse retfærdiggiøre, som kalder den en foregiven Afskrivt, skreven ud af Hovedet, mishandlet, fuld af Huller, Ting uden Meening, og Urimeligheder.

Troer De for Resten, at jeg ikke kan besvare Deres Anmærkninger mod Figaro, da er jeg villig til, paa Forlangende at tilstille Dem skriftlig mine Svar, som De da maae lade trykke, om De saa behager; men videre maae De forlade mig jeg ikke indlader mig med Dem, inden De paa lovlig Maade har fralagt Dem, hvad S. 3 er blevet Dem sagt.

Da De imidlertid siger, at jeg har saa stort Forraad af Anecdoter, maae jeg dog tilsidst forelægge Publikum to, deels paa det intet Document i denne heele Sag skal være holdt tilbage, deels da den først maaskee oplyser, hvorfra den megen Forbittrelse mod Figaros Giftermaal kommer, og den anden tiener til at runde min Modstanders Ca-

racter

racter. Den første er et Avertissement, jeg fandt mig forbunden at indrykke i Adresseavisen af følgende Indhold: "At den Soldat, som udhskrede Stykket Figaros Bryllup uden for Comoediehuset, ikke var udsendt af Forlægeren Hr. Schultz eller mig; men at det var Hr. Sønnichsens Oversættelse, han falholdt, have vel de erfaret, som bleve forledte til at kiøbe af ham. Det vilde heller ikke let nogen, som kiender os, kunde tiltroe os. Imidlertid have vi holdt os for forbundne til her at avertere det."

Det andet, at jeg ved min Hiemkomst fra Landet i Sommer fandt et Exemplar af Eusebius, indbunden i rødt Saffian og ziret paa Siderne med en forgyldt Harlequin med en Dolk i Haanden, og med Hosskrift: Til S. T. Hr. Rahbek fra Oversætteren; hvilken jeg sendte tilbage med følgende Paategning:

Svar. Det er mig ikke ubekiendt, at Regentere undertiden helligholde deres Regierings Tiltrædelse ved at forære deres Undlinge Souvenirs, prydede med deres Portraits. — For at følge disses Exempel er det uden Tvivl at De ved Deres Indtrædelse paa Parnasset, som Oversætter, uddeeler ligesaadanne Foræringer. — Men De maae tillade, at jeg maae sende Dem denne tilbage, hvormed De har behaget at bære mig, da jeg ikke veed at have forskyldt den. — Vær vis paa, at min Erkiendtlighed derved ikke forringes, og at jeg inderlig ønskede mig den Glæde at kiende Dem, for at give Dem Prøver derpaa. — Imidlertid tilstaaer jeg, at jeg ikke gior mig Haab om denne Lykke, da De udøver Deres ædle Handlinger i Lønndom, af Frygt og ikke ugrundet Frygt for, at Taksigelserne skulde falde Deres Øren besværlige.

Knud Lyne Rahbek.

Til S. T. Hr. Oversætteren.

og umagede jeg Eusebii Forlægger med sammes Befordring.

Da De ender Deres saa kaldte Beviis med at gienkalde, at De i Dedicationen til Eusebius har nævnt mig som Medudgiver af Theater Lommebogen for 1786, maae jeg gribe denne Leilighed til at give Publikum følgende Under-

ret-

retning: Da der endnu ikke have meldt sig enten hos Udg. eller hos Bogtrykker Schultz, der modtager Subskription derpaa, meere end 30 Subskribentere, som unægtelig ikke ere nok til at holde os skadesløse for et Forskud af omtrent 200 Rdlr., ere vi i Følge vor Indbydelse ikke forbundne til at give den ud. Imidlertid vare i Begyndelsen af Junii Maaned allerede ni Ark trykte, som Bogtrykker Schultz kan forevise, og to Kobbere færdige. Min Medudgivers Forfremmelse til et Embede, som ikke tillader ham at befatte sig med sligt, og mine andre Forretninger, som min Antagonist selv har havt den Godhed at navngive, have siden den Tiid standset Fortsættelsen. Da imidlertiid de tresierde Deele ere færdige, behoves der kun Publici Befaling til at fuldbringe det.

Hvad jeg i øvrigt kan have lovet at skrive, skal vist ikke udeblive; sat cito, si sat bene! bliver altid en Regel for mig; og Forf. kan troe mig, at jeg har endnu værre med at fornøie mig selv, end ham, med mine Arbeider.

Knud Lyne Rahbek.